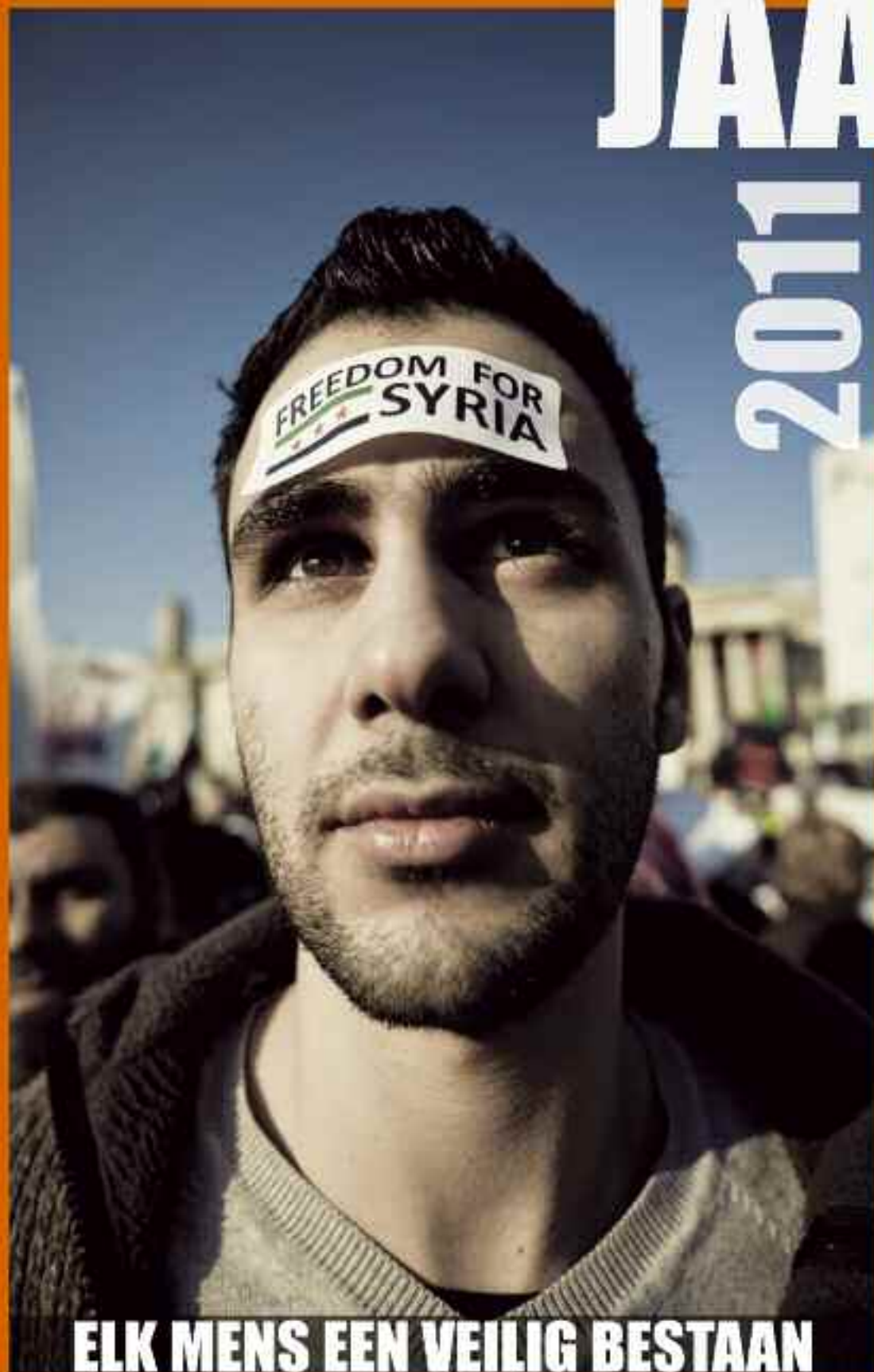

JAAAR 2011 VERSLAG

ELK MENS EEN VEILIG BESTAAN

Jaarverslag 2011

Elk mens een veilig bestaan

Colofon

Een uitgave van IKV Pax Christi, mei 2012

Foto's: Hollandse Hoogte en IKV Pax Christi

Fotocredit omslag: Hollandse Hoogte. Credit: Mark Esper / Polaris

Na het veto van Rusland en China tegen een VN-verdrag om de acties van het Syrische regime te veroordelen, verzamelen demonstranten zich om te protesteren tegen het geweld in Syrië.

Trafalgar Square, Londen, Groot-Brittanie

Lay-out en drukwerk: Van der Weij b.v.

**IKV PAX
CHRISTI**

IKV Pax Christi

Bezoekadres:

Godebaldkwartier 74

3511 DZ Utrecht

info@ikvpaxchristi.nl

Telefoon: 030 - 233 33 46

Fax: 030 - 236 81 99

Giro: 5161

Postadres:

Postbus 19318

3501 DH Utrecht

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	4
2. Missie	6
3. Centrale waarden	6
4. Kernopdracht	6
5. Partners	7
6. Mondiale ontwikkelingen in 2011	7
7. Ontwikkelingen in Nederland in 2011	10
8. Vredesprogramma's	11
9. Het vredeswerk in 2011	13
1. Human security en mensenrechten in fragiele staten	13
Colombia	14
Kosovo	15
Servië	15
Bosnië-Herzegovina	16
Democratische Republiek Congo	16
Soedan / Zuid-Soedan	17
Delfstoffen, mijnbouw en conflict	17
Oeganda	18
Israël en de Palestijnse gebieden	18
2. Human security en de stem van burgers in repressieve staten	20
Armenië en Azerbeidzjan	21
Georgië	21
Irak	21
Libanon	22
Syrië	22
3. Veiligheid en ontwapening	22
Human security	23
Clustermunitie, explosieve wapens en wapenhandel	23
Nucleaire ontwapening	24
Demobilization, Disarmament and Reintegration en Security Sector Reform	25
4. Netwerken voor conflictpreventie en vredesopbouw	25
10. Steun uit de samenleving	27
11. Fondsenwerving	28
12. Klachtenregistratie	29
13. Personeel	29
Ziekteverzuim en arbobeleid	30
14. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en milieu	31
15. Verantwoordingsverklaring Bestuur en Raad van Toezicht	31
Besturen	31
Toezichthouden	31
Evaluatie van het functioneren	32
Samenstelling bestuur en Raad van Toezicht	33
Rooster van aftreden Raad van Toezicht	34
Bezoldiging	34
Effectiviteit en efficiëntie van bestedingen	34
Omgang met belanghebbenden	35
16. Vooruitzichten	36

In dit jaarverslag 2011 leggen wij inhoudelijk verantwoording af over ons vredeswerk. Voor de financiële verantwoording over 2011 verwijzen wij naar de jaarrekening. Deze is kosteloos te downloaden op www.ikvpaxchristi.nl. Zowel het jaarverslag als de jaarrekening worden uit milieuoverwegingen primair digitaal beschikbaar gesteld.

1. Voorwoord

Hierbij bieden wij u het jaarverslag 2011 aan van vredesorganisatie IKV Pax Christi. Hierin leggen wij inhoudelijk verantwoording af over ons vredeswerk. Financiële verantwoording leggen wij af in een afzonderlijke jaarrekening 2011.

Ons werk richt zich primair op de veiligheid van burgers in fragiele en repressieve staten die betrokken zijn bij gewapend conflict; burgers die van de gevolgen van gewapend geweld herstellen of die door politieke instabiliteit juist kwetsbaar zijn voor geweld. Vredeswerk is werk van lange adem waarbij concrete resultaten helaas niet altijd snel zichtbaar of tastbaar zijn. De belofte van het Nederlandse ministerie van Financiën om met wetgeving te komen die investeringen in clustertermunitie te verbieden en de aanscherping van het Nederlandse beleid voor wapenexport zijn mooie voorbeelden van succesvolle acties door IKV Pax Christi. Dit geldt ook voor de gestage groei van vredescomités in DR Congo (nu al zo'n 300) die bemiddelen in lokale conflicten. Door de aanwezigheid van deze lokale comités vermindert de intimidatie, afpersing en mishandeling door leger en politie en werkt het preventief op kleine criminaliteit en veeroof. Minder succesvol zijn wij in Armenië en Azerbeidzjan waar, ondanks al onze inspanningen, een vredesdialogoog tussen burgers maar niet op gang wil komen.

Op 1 januari 2011 is IKV Pax Christi van start gegaan met een nieuw strategisch meerjarenplan 2011 t/m 2015 en hebben wij vier samenhangende vredesprogramma's opgezet. Deze programma's hebben tot doel om in fragiele en repressieve staten burgers en gemeenschappen te ondersteunen bij initiatieven die zich richten op het beschermen van veiligheid en mensenrechten en op het vergroten van de democratische ruimte. Ter versterking van deze initiatieven pleiten internationale netwerken van civiele samenlevingsorganisaties voor conflictpreventie bij internationale en regionale intergouvernementele organisaties. Daarnaast organiseren wij nationale en internationale campagnes en interventies die gericht zijn op veiligheid en ontwapening en pleiten wij voor een buitenlandbeleid en defensiebeleid die zich richten op de bescherming en bevordering van veiligheid van burgers in fragiele en repressieve staten.

De vier vredesprogramma's worden uitgevoerd door de alliantie Freedom from Fear, die bestaat uit Amnesty International, Free Press Unlimited, Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) en IKV Pax Christi. Deze organisaties zijn erkende experts op hun terrein. Amnesty International afdeling Nederland maakt deel uit van een wereldwijde mensenrechtenorganisatie met een groot gezag. Free Press Unlimited ondersteunt en mobiliseert onafhankelijke media-initiatieven en concentreert zich op het geven van een stem aan burgers in repressieve staten. Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict is een wereldwijd netwerk van vredesorganisaties die acties voeren de preventie van gewapende conflicten en voor vredesopbouw bij internationale en regionale intergouvernementele organisaties. IKV Pax Christi brengt haar langdurige ervaring in met de ondersteuning van lokale gemeenschappen op gebied van conflictoplossing en vredesopbouw en voert in Nederland en op internationaal niveau actie. Ook organiseren en mobiliseren wij kritisch mondiaal burgerschap. Nederlandse burgers, zowel jongeren als ouderen, bieden wij mogelijkheden om te participeren in politieke acties om zo actief bij te dragen aan verandering van bestaande machtsverhoudingen en aan een rechtvaardige samenleving.

In ons strategisch meerjarenplan hebben wij ook ambities vastgelegd om

- onze kennis en expertise op het gebied van conflicten te verdiepen door samenwerking met gezaghebbende onderzoeksinstituten en universiteiten in kennisconsortia;
- de kwaliteit van de organisatie en ons beleid te verhogen en de planning, monitoring en beheer te verbeteren;
- competente medewerkers te hebben die zich onderscheiden door hun betrokkenheid bij mensen in conflictsituaties, die beschikken over parate, actuele kennis en ervaring en die in staat zijn om strategisch te opereren in fragiele en repressieve landen die zich kenmerken door dilemma's, chaos en complexiteit.

Een belangrijke ambitie is ook het verbreden van onze financiële basis en het differentiëren van onze inkomsten. Dit opdat IKV Pax Christi financieel gezond blijft en we onze politieke onafhankelijkheid kunnen blijven garanderen. Hierover leggen wij verantwoording af in onze jaarrekening, die kosteloos te downloaden is vanaf www.ikvpaxchristi.nl. In dit jaarverslag leggen wij wel inhoudelijk verantwoording af over onze activiteiten op het gebied van fondsenwerving.

Met veel dank voor uw betrokkenheid en met vriendelijke groeten,

Jan Gruiters,
algemeen directeur

Jan Gruiters tijdens de Ambassadeursdag 2011.
Credit: Erik Meijer

2. Missie

Statutaire doelstelling

De stichting heeft ten doel het uitvoeren van programma's, projecten en diensten ten behoeve van de Stichting Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) en Vredesbeweging Pax Christi Nederland, alsmede het uitvoeren van programma's, projecten en diensten ten behoeve van derden, voor zover deze programma's, projecten en diensten passen binnen de doelstellingen van het IKV en Pax Christi.

IKV Pax Christi werkt samen met betrokken burgers en partners in conflictgebieden aan het beschermen van human security, het voorkomen en beëindigen van gewapend geweld en het opbouwen van rechtvaardige vrede.

Wij geloven dat elk mens recht heeft op een veilig en menswaardig bestaan;

- Wij zijn ervan overtuigd dat rechtvaardige verhoudingen, vrijwaring van gewelddadige en niet-gewelddadige bedreigingen van de menselijke waardigheid (human security) en respect voor mensenrechten noodzakelijk zijn voor het realiseren van duurzame vrede;
- Wij menen dat de internationale gemeenschap verantwoordelijk is voor de bescherming van burgers zodra hun regering niet in staat of niet bereid is hen te vrijwaren van grootschalige mensenrechtenschendingen en oorlogsgeweld;
- Wij zijn een civiele samenlevingsorganisatie die onafhankelijk van machtspolitieke en partijpolitieke belangen werkt;
- Wij werken vanuit, met steun van en geïnspireerd door een achterban van kerken, betrokken burgers en maatschappelijke organisaties en betrekken hen actief bij ons vredeswerk;
- Wij werken met onze partners en strategische bondgenoten in conflictgebieden aan het voorkomen, de-escaleren en oplossen van gewelddadige conflicten, het verwerken van gewelddadig verleden en het verzoenen van verscheurde samenlevingen;
- Wij steunen lokale gemeenschappen en civiele samenlevingsorganisaties die zich inzetten voor human security, duurzame vrede en versterking van de rechtsorde die aan de normen van het internationaal recht voldoet;

- Wij onderhouden wederkerige en langdurige relaties met onze partners en versterken hun vermogen om een actieve bijdrage te leveren aan vrede.

3. Centrale waarden

IKV Pax Christi wordt in haar werk steeds geconfronteerd met uiteenlopende en soms ook tegenstrijdige verwachtingen van samenleving, onze partners, achterban, strategische bondgenoten en van onze donoren. Onze centrale waarden bepalen de oplossingsrichting die we zoeken bij complexe dilemma's en tellen in de afweging van uiteenlopende belangen het zwaarst.

Onze centrale waarden zijn:

- Menselijke waardigheid, als de grondslag voor gerechtigheid en vrede in de wereld, is onze centrale waarde. Alle mensen hebben recht op menselijke waardigheid, dus ook 'de vijand' en 'de dader'; en
- solidariteit met dragers van vredesinitiatieven en slachtoffers van oorlogsgeweld. Daarom hechten wij aan de wederkerigheid van onze relaties met hen.

4. Kernopdracht

We beschouwen het als onze kernopdracht om in gebieden en rond thema's waar de human security in gevaar is, te werken aan conflictpreventie en -oplossing, verzoening en vrede. We beschouwen ons werk als geslaagd als we er aantoonbaar aan hebben bijgedragen dat:

- Burgers een eigen bijdrage leveren aan vrede en veiligheid in fragiele en in repressieve staten, waardoor er meer uitzicht komt op rechtvaardige en duurzame vrede;
- Internationale netwerken van civiele vredesorganisaties een actievere bijdrage leveren aan de de-escalatie en oplossing van gewelddadige conflicten en bijdragen aan rechtvaardige en duurzame vrede, verankerd in de internationale rechtsorde;

- Er een duurzame en grotere betrokkenheid ontstaat bij vrede en veiligheid binnen onze achterban en verwante maatschappelijke organisaties;
- Het vredes- en veiligheidsbeleid van onder andere Nederland en de EU op human security wordt gericht;
- Machthebbers en polariserende krachten niet zomaar weggomen met het gebruik van geweld tegen burgers en hun gemeenschappen;
- Human security van burgers en hun gemeenschappen meer verzekerd is en meer verankerd in rechtvaardige verhoudingen, in de landen en regio's waar we werkzaam zijn.

5. Partners

IKV Pax Christi werkt op basis van haar missie en centrale waarden samen met een grote diversiteit aan partners in fragiele en repressieve landen: community based organisaties, faith based organisaties, traditionele ledenorganisaties, civiele organisaties, netwerken en non-gouvernementele organisaties en met individuele burgers. Bovendien werken wij samen met lobbyorganisaties, non-gouvernementele organisaties, kennis- en onderzoeksinstellingen en internationale netwerken.

De invulling van het partnerschap kan per land sterk verschillen. In veel fragiele landen werkt IKV Pax Christi vooral met informele groepen met een groot gezag en mobiliserend vermogen in hun samenleving. In repressieve landen, waar het niet altijd mogelijk is om een partnerschap aan te gaan met organisaties omdat deze verboden zijn, werken we ook samen met andersoortige partners, zoals uitgeverijen, onafhankelijke bibliotheken of individuele burgers die gezag hebben binnen hun gemeenschap.

De samenwerking tussen IKV Pax Christi en haar partners is gebaseerd op:

- gedeelde waarden,
- gemeenschappelijke doelen,
- wederzijds respect en vertrouwen,
- gelijkwaardige en wederkerige verhoudingen en
- eigen verantwoordelijkheid.

De samenwerking bestaat uit:

- ondersteuning (financieel, maar ook moreel, politiek en d.m.v. capaciteitsopbouw). Financiële ondersteuning maakt niet per definitie deel uit van de samenwerking;
- gezamenlijke actie (b.v. gezamenlijke mediatie of lobby en advocacy);

- verbinding (als makelaar verbinden wij partners in netwerken met elkaar en bieden hen zo toegang tot kennis, machthebbers en kapitaal).

IKV Pax Christi onderscheidt drie niveaus van partnerschap in conflictgebieden: kernpartners, projectpartners en bondgenoten. Met kernpartners hebben wij een langdurige relatie (minimaal drie jaar); zij hebben een belangrijke mate van medezeggenschap bij het opstellen van contextanalyses, het formuleren van programmadoelstellingen en strategieën, het ontwikkelen van politieke visie en inhoudelijk beleid en het opstellen van (lobby)agenda's. Projectpartners zijn partners in conflictgebieden waarmee een werkrelatie bestaat die gericht is op de realisatie van specifieke doelstellingen en/of activiteiten. De relatie hoeft niet langdurig te zijn. Bondgenoten zijn partners in conflictgebieden die in de eerste plaats eenzelfde doelstelling nastreven. Er is vrijwel nooit sprake van financiering of hoogstens zeer beperkt.

Om onze onafhankelijkheid en ook die van onze partners te waarborgen, hebben partnerorganisaties geen formele bestuurlijke zeggenschap. Zij bevinden zich vaak aan verschillende kanten van de scheidslijn in conflictsituaties en hebben te maken met repressie en bedreiging door strijdende partijen of de overheid, niet alleen van de 'vijandige' partij, maar vaak ook van hun eigen samenleving. In die situatie is het dragen van formele medeverantwoordelijkheid niet alleen moeilijk haalbaar, maar ook bedreigend voor de partnerorganisatie.

6. Mondiale ontwikkelingen in 2011

Internationale politieke ontwikkelingen hebben uiteraard een grote invloed op de strategie en uitvoering van onze programma's. Onze doeltreffendheid is in hoge mate afhankelijk van het vermogen om ons steeds aan te passen aan veranderende omstandigheden en aan te laten sluiten bij relevante trends en ontwikkelingen. In dit verslagjaar zagen wij vijf ontwikkelingen die rechtstreeks invloed hadden op ons vredeswerk:

1. De Arabische Lente

Het jaar 2011 was vooral het jaar van de Arabische Lente; een ongekende opstand van burgers tegen hun overheid. Een jaar na de start van de revolutionaire ontwikkelingen in Tunesië is duidelijk dat generalisaties weinig behulpzaam zijn gelet op de grote verscheidenheid van de betrokken landen. Duidelijk is echter wel dat het verlangen naar menselijke waardigheid en politieke burgerrechten een

niet meer te stoppen momentum heeft gekregen en dat de heersende elites in veel landen hun legitimiteit definitief hebben verloren.

De Arabische Lente vormde een bevestiging van ons inzicht dat politieke veranderingsprocessen in repressieve staten een endogeen karakter hebben en dat een transitie van autocratie naar democratie een sterk verhoogd risico op geweld en oorlog met zich meebrengen.

Kenmerkend was dat de opstand in veel Arabische landen geen politiek of ideologisch geprononceerde leiders kende. Het was vooral de opstand van de civiele samenleving, in het bijzonder van een jonge generatie die over weinig economische perspectieven beschikt en zich gemarginaliseerd en uitgesloten voelt bij besluitvormingsprocessen. Binnen deze jonge generatie manifesteren zich in toenemende mate ook vrouwen. De grote uitdaging zal zijn deze jongeren blijvend te betrekken bij de politieke veranderingsprocessen en de vormgeving van nieuwe politieke instituties.

In veel landen speelden partners van IKV Pax Christi en van onze alliantie Freedom from fear een rol in de opstand. Partners van IKV Pax Christi speelden in Syrië een bijzonder actieve rol. Leden van het GPACC-netwerk waren betrokken bij ontwikkelingen in Jemen, Egypte en Bahrein. Amnesty International en Free Press Unlimited waren tevens betrokken bij de Arabische lente. Hierover zullen zij echter zelf rapporteren in hun jaarverslag 2011.

Het is nog veel te vroeg om de vraag te beantwoorden of de Arabische Lente, ondanks het bloedvergieten, zal leiden tot meer politieke burgerrechten en democratie. Het antwoord op die vraag is ook in hoge mate afhankelijk van het perspectief dat men kiest. Vanuit het oogpunt van politieke hervormingen en de vrijheid van meningsuiting is de Arabische lente niet meer terug te draaien. Vanuit het oogpunt van veiligheid en economische stabiliteit bezien is de uitkomst van de Arabische Lente nog zeer ongewis en kan deze per land ook heel verschillend zijn.

De impact van de Arabische lente op onze programma's is uiteraard vooral zichtbaar in Syrië en, zij het in mindere mate in Libanon en Irak. De voortgang van het subprogramma Syrië zal in hoge mate afhangen van de onvoorspelbare ontwikkelingen in dat land. In Libanon is er sprake van verhoogde spanningen. Ondanks deze oplopende spanningen verlegde de internationale gemeenschap zijn politieke prioriteiten en fondsen naar Egypte en Libanon.

De strategische doelstellingen in landen als Libanon en Irak blijven op hoofdlijnen vooralsnog ongewijzigd. In

Syrië zijn onze activiteiten aangepast. Wij zullen onze partners zo goed als mogelijk ondersteunen en zowel in Nederland als daarbuiten aandacht blijven vragen voor hun veiligheid en burgerrechten. Markant is de, weliswaar ingegeven door gemengde motieven, groeiende rol die de Arabische Liga speelt. In 2012 wordt overwogen om in samenwerking tussen GPACC en IKV Pax Christi een liaison bij de Arabische Liga te stationeren.

De invloed van de Arabische Lente is ook voelbaar in andere regio's, in het bijzonder in landen waar civiele samenlevingen de legitimiteit van hun autoriteiten aanvechten. Dit geldt in het bijzonder landen waar de autoriteiten zich repressief manifesteren, bijvoorbeeld in Armenië en Azerbeidjaan. Maar ook in landen waar de autoriteiten door chronisch falen hun legitimiteit hebben verloren, bijvoorbeeld in DR Congo, geldt de Arabische Lente als een bron van inspiratie voor politieke veranderingen.

2. Vrijheid voor maatschappelijke organisatie staat onder toenemende druk

De inperking van vrijheid voor maatschappelijke organisaties is merkbaar in een groot aantal landen waar de alliantie werkzaam is. Het gaat in veel gevallen om restricties en regels die de politieke en organisatorische ruimte inperken. In sommige landen is er ook sprake van veiligheidsmaatregelen tegen gewelddadig extremisme die echter ook van invloed zijn op de vrijheid van maatschappelijke organisaties. In andere landen heeft de inperking van de vrijheid het karakter gekregen van criminalisering, intimidatie en geweld. Hiervan was vooral sprake in Syrië, maar ook in Soedan en Irak heeft het geweld tegen burgers en hun organisaties ernstige vormen aangenomen. Dat maakt dat het werk en soms ook het leven van partners in gevaar komt. Om onze partners niet in gevaar te brengen zullen wij in bijzondere gevallen zeer terughoudend zijn in onze publieke communicatie en rapportage. Dit geldt in 2011 in het bijzonder voor onze partners in Syrië.

De impact op onze programma's manifesteert zich vooral in een verslechtering van de omstandigheden waarin alliantiepartijen en hun partners hun resultaten moeten boeken. Dit heeft ook een negatieve uitwerking op de mate waarin geplande activiteiten gerealiseerd kunnen worden.

De alliantie Freedom from fear vraagt meer aandacht voor het bevorderen en beschermen van de vrijheden van maatschappelijke organisaties door overheden, in het bijzonder de vrijheid van meningsuiting en godsdienst en de vrije toegang tot internet.

3. Politieke instabiliteit door verkiezingen

Het jaar 2011 was ook het jaar van verkiezingen. In heel veel regio's (o.a. Afrika, Centraal Azië en de Pacific) was er sprake van oplopende spanningen en geweld gerelateerd aan verkiezingen of de voorbereidingen daarop. In onze programmalanden Bosnië, Burundi, Colombia, DRC, Oeganda en Sierra Leone leidden verkiezingen tot groeiende (vaak etnische) spanningen en verslechtering van human security en mensenrechten. Ook het referendum over het zelfbeschikkingsrecht van Zuid-Soedan in januari 2011 wakkerde spanningen tussen gemeenschappen binnen Zuid-Soedan en tussen Zuid-Soedan en Soedan aan.

In alle gevallen hadden de spanningen en geweld impact op ons programma. De verslechtering van de human security and mensenrechten kreeg meer prioriteit en leidde in sommige gevallen ook tot stagnatie van geplande activiteiten vanwege veiligheidsproblemen.

4. Gevecht om schaarse hulpbronnen zorgt voor toename van geweld

Met name fragiele staten vormen conflicterende aanspraken op en de exploitatie van schaarse hulpbronnen een (potentiële) bron van conflict.

Niet alleen de exploitatie van olie, goud en andere delfstoffen vormen een bedreiging. Met name in Afrika zien we toenemende risico's op geweld rond het gebruik van land door de verpachting van grote arealen vruchtbaar land aan internationale investeerders ten behoeve van grootschalige gemechaniseerde landbouw. De effecten voor pastoralisten en voor lokale gemeenschappen die afhankelijk zijn van autarkische landbouw zijn ingrijpend. Landconflicten leiden in toenemende mate tot geweld en mensenrechtenschendingen.

De toename van geweld door de exploitatie van schaarse delfstoffen, olie, en landgerelateerde conflicten zien we vooral in landen als DR Congo, Oeganda, Sierra Leone, Zuid-Soedan, Sierra Leone maar ook in Colombia en de Palestijnse gebieden.

In de komende jaren zullen wij, in samenwerking met Amnesty International, meer aandacht geven aan deze problematiek onder andere door het verrichten van onderzoek in diverse landen waar de alliantie werkzaam is. IKV Pax Christi en Amnesty International zullen in 2012 gemeenschappelijk onderzoek naar de dynamiek rond landconflicten doen.

Uitspoelen en filteren van goud houdende grond in de Niza rivier, Ituri, Congo
Credit: Jogien Bakker IKV Pax Christi, 2012

5. De verantwoordelijkheid voor de bescherming van burgers

De Arabische lente zorgde in 2011 ook voor een paradoxale ervaring in het internationale debat over de bescherming van burgers. Mede onder invloed van de oproepen van de Secretaris-generaal van de VN is er sprake van een groeiend engagement en toenemende politieke actie van landen op het gebied van de bescherming van burgers.

De Operation Unified Protector van de NAVO in Libië op basis van VN-resoluties 1970 en 1973 beoogde bescherming van burgers door middel van de instelling van een no-fly-zone, een wapenembargo en door gebruik van *all means necessary short of foreign occupation*. De ervaringen in Libië roepen discussies op over de reële mogelijkheden voor en de kritische grenzen bij effectieve bescherming van burgers. Een eerste discussie betreft de vraag naar doctrines en instrumenten die daadwerkelijk effectief bijdragen aan de bescherming van burgers in een conflictsituatie waarin burgers en combattanten moeilijk van elkaar zijn te onderscheiden. Een tweede discussie betreft de vraag of de bescherming van burgers tegen oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid door een regering impliceert dat *regime change* onvermijdelijk is.

De veiligheid en bescherming van burgers is ook een belangrijk onderwerp bij het gebruik van drones. In 2011 was er sprake van een dramatische toename van het gebruik van gewapende onbemande vliegtuigen. Vooral het gebruik van deze wapens in het Pakistaanse luchtruim en bij de en buitengerechtigde executies in bijvoorbeeld Jemen riepen veel discussie op over de juridische en morele implicaties, in bijzonder over de burgerslachtoffers die daarbij vallen.

Deze ontwikkelingen in 2011 leidde er toe dat binnen het programma Veiligheid en Ontwapening meer prioriteit wordt gegeven aan het beleidsmatig verkennen en invullen van het debat rondom de bescherming van burgers; ook is er studie verricht naar de problematiek rond het gebruik van drones. Dit rapport is kosteloos te downloaden vanaf www.ikvpaxchristi.nl.

7. Ontwikkelingen in Nederland in 2011

1. Bezuinigingen en beheer trekken wissel op implementatiecapaciteit

Ook in Nederland deden ontwikkelingen voor die van invloed zijn op ons werk en de uitvoering van de programma's.

In de eerste plaats is erbij de start van het kabinet Rutte zo'n 1 miljard bezuinigd op Ontwikkelingssamenwerking. Bij IKV Pax Christi leidde dit ertoe dat wij in ruim 25% in de geplande programma's hebben moeten snijden. Zo is op 1 januari 2011 het subprogramma op Kasjmir gestopt en is in de loop van 2011 het subprogramma in Marokko beëindigd. Daarnaast is fors in geplande activiteiten op alle conflictgebieden en thema's gesneden. Ook hadden de bezuinigingen tijdverlies tot gevolg.

Het implementeren van subsidievoorwaarden met betrekking tot de evaluatie van de programma's binnen de Freedom from Fear alliantie hebben eveneens een wissel getrokken op de capaciteit van medewerkers en hun partners. In het bijzonder het verrichten van een 'nulmeting' en het scoren van de capaciteiten van onze key partners waren arbeidsintensieve trajecten die op voorhand niet waren gepland. Deze aanvullende eisen zijn door het Ministerie van Buitenlandse Zaken opgelegd met de toekenning van de subsidie, in afwijking van eerdere voorwaarden.

Mede hierdoor is in sommige programma's sprake van een achterstand in implementatie en daarmee samenhangend een zekere onderbesteding. Wij gaan er vanuit dat deze achterstand in de resterende planperiode zal worden ingelopen.

2. Kritisch debat over nut en noodzaak internationale samenwerking

In 2011 is ook het jaar waarin het debat in politiek en media over nut en noodzaak van internationale samenwerking met ongekende scherpheid gevoerd werd. IKV Pax Christi en haar alliantiepartners Amnesty International, Free Press Unlimited en GPPAC zijn geen klassieke ontwikkelingsamenwerkingsorganisaties. Wij beseffen dat betrokkenheid van de samenleving van vitaal belang is voor de maatschappelijke legitimiteit van onze organisaties en voor de impact van ons werk. De komende jaren zal meer worden ingezet op het organiseren en mobiliseren van mondiaal burgerschap, in onze eigen samenleving en op internationaal niveau. Onze bijdrage aan debat kunt u vinden op de website.

8. Vredesprogramma's

Human security

In de traditionele benadering van veiligheid staan de belangen van de staat centraal, de belangen of grieven van burgers en gemeenschappen zijn daaraan ondergeschikt. Deze statelijke benadering definieert veiligheid in termen als staatssoevereiniteit, territoriale integriteit en nationaal economisch belang.

Onze centrale waarden - menselijke waardigheid en solidariteit - leiden tot een andere visie op veiligheid. We laten ons in het vredeswerk leiden door het concept *human security*: het recht van mensen op vrijwaring van gewelddadige en niet-gewelddadige bedreigingen van de menselijke waardigheid. *Human security* verlegt de focus van onze aandacht van staten en hun politieke en economische belangen naar mensen en de gemeenschappen waarin zij leven en hun recht op een menswaardig bestaan. Wij erkennen de essentiële verantwoordelijkheid van de staat bij het beschermen van mensen en het garanderen van *human security*. In veel landen is het juist de staat die de menselijke waardigheid bedreigt.

De keuze voor het menselijke perspectief manifesteert zich in onze solidariteit met partners van wie de menselijke waardigheid wordt bedreigd door geweld of repressie en is van beslissende invloed op onze analyses en de strategie van onze programma's. Door het gezichtspunt van mensen als uitgangspunt te nemen kunnen we hun perspectief op veiligheid en de bedreigingen daarvan beter begrijpen. De keuze voor het menselijk perspectief dwingt ons ook om prioriteit te geven aan de gevaren die *human security* het meest bedreigen en stelt bovendien eisen aan de middelen die ter bescherming van veiligheid worden ingezet. Deze middelen mogen immers zelf geen bedreiging vormen voor *human security*.

Human security:

- Neemt individuele burgers en de gemeenschappen waarin zij leven als uitgangspunt in plaats van staten;
- benadert veiligheid van individuele burgers als een integraal onderdeel van internationale vrede en veiligheid;
- erkent dat de veiligheid van burgers de norm is en veiligheid van staten daar in functie van moet staan en dat de veiligheid van de staat essentieel is maar niet voldoende om de *human security* te garanderen;
- onderkent dat de staat zelf een bron van onveiligheid kan zijn.
- richt zich op bedreigingen voor mensen die zowel een militaire als een niet-militaire oorsprong hebben; en
- beschouwt veiligheid als een continuüm, van conflictpreventie, conflictescalatie, conflicttransformatie tot en met verzoening en vredesopbouw.

Het sociaal contract

Het politieke en filosofische concept van het sociaal contract helpt ons de relatie tussen burgers en de staat beter te begrijpen. Het sociaal contract veronderstelt vertrouwen tussen burgers onderling en van burgers in hun overheid. Op basis van dit vertrouwen delegeren burgers een deel van hun vrijheid, waaronder het gebruik van legitiem geweld, aan de overheid. Van de overheid wordt verwacht dat deze als tegenprestatie publieke diensten verleent zoals het garanderen van de veiligheid, en het handhaven van de rechtsorde en het bieden van sociale diensten, infrastructuur, etc.

Het politieke en filosofische concept van het sociaal contract vestigt de aandacht op de legitimiteit waarmee de staat zijn veiligheidstaken uitoefent. Het voorkomt dat alle aandacht uitgaat naar de staat en de daarbij horende statelijke veiligheidsstructuren zonder oog te hebben voor de relatie tussen de staat en de burgers en voor de daarmee verbonden legitimiteit van de overheid. Het onderstreept tevens het belang van het afleggen van verantwoording als cruciaal in de relatie staat-burger en daarmee het belang van democratische verhoudingen. In een democratische praktijk zijn uit principe mensenrechten en rechtsorde beter gegarandeerd. Bovendien zijn er politieke mechanismen aanwezig die mensen in staat stellen de gevaren van geweld te beteugelen door dialoog, onderhandeling en democratische besluitvormingsprocessen.

De verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap

De bescherming van burgers is primair een taak van de staat. Maar daar waar de staat niet bij machte of niet bereid is zijn burgers te beschermen, heeft de internationale gemeenschap een verantwoordelijkheid mensen te beschermen tegen grootschalige mensenrechtenschendingen. Dit paradigma van de *responsibility to protect* is nauw verbonden met het veiligheidsconcept *human security*.

De bedreigingen van *human security* vereisen een lokale, nationale, regionale en mondiale benadering gebaseerd op een consensus over collectieve veiligheid en een versterkte multilaterale samenwerking. Anders geformuleerd: een *human security*-benadering stelt eisen aan het buitenlandse beleid en het defensiebeleid van staten en intergouvernementele organisaties en aan de internationale politieke architectuur waarbinnen staten met elkaar samenwerken aan een meer veilige wereld voor mensen. Het gaat daarbij niet alleen om intergouvernementele organisaties en staten. Er moeten ook nieuwe vormen van samenwerking met bedrijven en ondernemingen worden gevonden.

Vredesprogramma's

Deze concepten op het gebied van human security, sociaal contract en de verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap hebben, samen met onze contextanalyses en geopolitieke trendanalyse, ertoe geleid dat IKV Pax Christi zich concentreert op die gebieden waar sprake is van een hoge conflictgevoeligheid en waar de vertrouwensrelatie tussen burgers en de staat ernstig is verstoord:

- fragiele staten, waar sprake is van een acute bedreiging van *human security*;
- repressieve staten, waar *human security* in het geding is door repressie en waar een verhoogd risico is op gewapend geweld vanwege politieke instabiliteit.

Deze keuzes zijn uitgewerkt in twee programma's met een

regionaal en twee programma's met een mondiaal bereik die in alliantieverband worden uitgevoerd.

Onderstaand schema geeft overzicht van de programma's, de alliantiepartners die daarin werkzaam zijn en van de landen waarin wij werken.

* Het subprogramma Servië wordt ten gevolge van de bezuinigingen van de regering op het budget van Ontwikkelingssamenwerking in 2012 afgebouwd, tenzij additionele financiering wordt gevonden.

** IKV Pax Christi neemt tevens deel aan de alliantie Communities of Change, waarvan Cordaid penvoerder is, en voert daarbinnen een subprogramma uit op het gebied van mijnbouw, delfstoffen en conflict.

*** Het subprogramma Marokko is in 2011 ten gevolge van de bezuinigingen van de regering op het budget van Ontwikkelingssamenwerking in 2012 afgebouwd.

Programma's alliantie *Freedom From Fear*

Programma's	Alliantiedeelnemers	Subprogramma's
1. Human security en mensenrechten in fragiele staten	IKV Pax Christi Amnesty International	Bosnië (Srebrenica) Burundi (alleen Amnesty International) Colombia DRC Kosovo Oeganda Pakistan Palestijnse Gebieden Servië* Sierra Leone (alleen Amnesty international) Soedan / Zuid-Soedan Mijnbouw, delfstoffen en conflict**
2. Human security en mensenrechten in repressieve staten	IKV Pax Christi Free Press Unlimited	Armenië Azerbeidzjan Georgië Irak Libanon Marokko*** Syrië
3. Veiligheid en ontwapening	IKV Pax Christi	Human security Inhumane wapens Community based security Nucleaire Ontwapening
4. Netwerken voor conflictpreventie en vredesopbouw	GPPAC IKV Pax Christi	Regional action & network str. Action Learning Policy & Advocacy Public Outreach

Tabel programma's en subprogramma's alliantie Freedom from Fear

9. Het vredeswerk in 2011

1. Human security en mensenrechten in fragiele staten

Fragiele staten zijn landen met ernstige politieke en sociale spanningen, waar de overheid niet in staat is of onwilling is de veiligheid en rechtsorde te handhaven. Vaak is er sprake van gewapend geweld en oorlog. Er heerst wetteloosheid en het leven en menswaardig bestaan van burgers wordt niet gegarandeerd door de autoriteiten. Steeds is de *human security* in het geding en zijn mensen voor hun veiligheid afhankelijk van een ongedisciplineerd leger en politiemacht, irreguliere troepen of lokale krijgsheren. In uitzonderlijke gevallen bieden internationale vredesmissies enige bescherming.

Het gewapend geweld ligt ten grondslag aan het politieke en machtsvacuüm dat door de falende overheid ontstaat. Dit vacuüm wordt gevuld door gewapende groepen en krijgsheren. Zij hebben er geregeld ook belang bij dat de fragiliteit van de staat voortduurt, net als de politieke elites die onder dezelfde hoed spelen. Zeker als er natuurlijke grondstoffen, zoals olie, goud, steenkool of diamanten, in het land aanwezig zijn en er volop (kleine) wapens in omloop zijn, is het risico op roofzuchtige elites en onderlinge conflicten groot. Met de inkomsten uit de grondstoffenexploitatie kunnen politieke elites, gewapende groepen en lokale krijgsheren hun machtspositie behouden zonder verantwoording af te leggen. Hun belangen gaan ten koste van de veiligheid van mensen en gemeenschappen, ondermijnen economische groei en armoedebestrijding en leiden tot politieke instabiliteit en geweld. De politieke, maar ook de sociale, economische en culturele, mensenrechten slecht of niet worden gerespecteerd. Kwetsbare groepen zoals vrouwen, kinderen en minderheden worden het zwaarst getroffen. Ook mensenrechtenverdedigers zijn vaak doelwit van schendingen.

Door de instabiliteit in het land komen minderheden tegenover elkaar te staan, raken groepen buitengesloten en trekken mensen zich terug in etnische of religieuze gemeenschappen. Op die manier weren zij zich tegen geweld, repressie en uitbuiting. Omdat staatsinstituties niet functioneren is het 'ieder voor zich'. Officiële mechanismen voor overleg en samenwerking bestaan niet. Wel zijn er soms allerlei informele structuren die *human security* bevorderen en de verhouding tussen overheid en burgers kunnen verbeteren.

Strategie

Het herstel van de relatie tussen burgers onderling en tussen de overheid en burgers vormt de belangrijkste op-

dracht in fragiele staten. Dat veronderstelt een strategie die niet enkel gericht is op de overheid maar ook op de samenleving en de onderlinge relatie. Aansluiting bij lokale veiligheidsconcepten en structuren, ook religieuze structuren, vormt de beste basis voor het werken aan een duurzame relatie tussen overheid en burgers op termijn. Processen als *Demobilization, Disarmament and Reintegration* (DDR) en *Security Sector Reform* (SSR) hebben meer kans van slagen als deze hun basis in de gemeenschap hebben, als zij *community based* zijn. Ook het stimuleren van economische groei is hierbij van belang. Economische ontwikkeling kan als premie dienen voor het vredesproces. Eerlijke verdeling van natuurlijke hulpbronnen en het bieden van alternatieven voor diegenen die afhankelijk zijn geworden van de instabiliteit, vormen een belangrijke stap in het ontwikkelingsproces. Voor het vredeswerk in fragiele staten heeft IKV Pax Christi de volgende strategische doelstellingen:

Wapens moeten zwijgen

De beëindiging van gewapend geweld heeft de allerhoogste prioriteit. IKV Pax Christi draagt hieraan bij door diplomatie, bemiddeling en onderhandeling. In het uiterste geval en onder strikte voorwaarden zullen burgers beschermd moeten worden door geweldgebruik en zal IKV Pax Christi de internationale gemeenschap wijzen op hun verantwoordelijkheid te beschermen.

Herstel van het monopolie op legitiem gebruik van geweld

Terugdringen van gewapend geweld, tegengaan van verspreiding van wapens, herstructureren en onder democratische controle brengen van het veiligheidsapparaat, demobiliseren en ontwapenen van gewapende groepen. Al deze maatregelen dragen bij aan een herstel van het monopolie op het legitiem gebruik van geweld. Cruciaal hierbij is het hanteren van *human security* als maatstaf. Ook moeten deze maatregelen gericht zijn op de gemeenschappen en onderdeel uitmaken van een breder vredes- en ontwikkelingsproces.

Herstel van het sociaal contract en staatslegitimiteit

In een verdeelde en verscheurde samenleving is herstel van de sociale cohesie van belang. Met dialoog, verzoening, samenwerking en het voorkomen van uitsluiting kan de samenhang in een samenleving hersteld worden. IKV Pax Christi zet zich in om sociale bruggen te slaan tussen verschillende gemeenschappen, tussen gewapende groeperingen en de overheid, en tussen de samenleving en overheid.

Versterking van de democratie en rechtsorde

Het democratiseringsproces wordt versneld als civiele actoren de ruimte krijgen voor het claimen en uitoefenen van hun politieke en democratische rechten. IKV Pax Christi

steunt civiele actoren hierin en pleit voor naleving en bescherming van mensenrechten, transparantie en verantwoording, zowel van de overheid als van internationale ondernemingen in het land zelf.

Delfstoffen, mijnbouw en conflict

Voor burgers in arme landen brengt de exploitatie van natuurlijke grondstoffen in hun omgeving vaak onveiligheid en zelden welvaart. Dikwijls hebben arme landen een fragiele overheid of autocratisch regime en is er sprake van een verstoorde verhouding tussen de overheid en burgers. Ook kampen deze landen regelmatig met interne gewapende conflicten.

Voor het oplossen van de grondstoffenproblematiek en het bevorderen van vrede en rechtvaardigheid is het van belang niet alleen de staat te betrekken in vredesprocessen, maar ook de bevolking en het bedrijfsleven. Meerdere internationale olie- en mijnbouwbedrijven beseffen dat hun belangen op de lange termijn het meeste gebaat zijn bij vrede en rechtszekerheid en zetten dit besef om in beleid. Dat gaat nog met vallen en opstaan. Zij boeken soms belangrijke successen maar worden vaak gehinderd door wantrouwen van plaatselijke gemeenschappen en organisaties, tegenwerking van overheden en hun eigen manier van werken. Andere ondernemingen, waaronder grote (staats)oliebedrijven en mijnbouwbedrijven, kiezen er juist voor om zaken te doen met de overheid en daarbij de bevolking te negeren.

Binnen de bestaande programma's werkt IKV Pax Christi met leidende olie- en mijnbouwbedrijven en stimuleert hen in het verbeteren van hun mensenrechten- en veiligheidsbeleid. In Soedan, Zuid-Soedan, Colombia, de Democratische Republiek Congo (DRC) werkt IKV Pax Christi aan cohesie en deskundigheid van de plaatselijke gemeenschappen, wijst ondernemingen op hun tekortkomingen en stelt misdragingen van regeringen aan de kaak.

IKV Pax Christi neemt deel aan de alliantie Communities of Change, waarvan Cordaid penvoerder is, en voert daarbinnen een subprogramma uit op het gebied van mijnbouw, delfstoffen en conflict.

Gender

In de programma's is er voor gender een belangrijke rol weggelegd. Het belang van het opnemen van zowel mannen als vrouwen in conflicttransformatie en vredesopbouw staat buiten kijf. In de eerste plaats uit principe omdat het gaat om de menselijke waardigheid van mannen en vrouwen. De praktijk leert echter ook dat vrouwen en mannen vaak verschillende rollen spelen bij het ontstaan van conflicten, tijdens conflicten en erna, bij conflicttransformatie en vredesopbouw, en ook dat zij op verschillende manieren door conflicten worden getroffen. Het zal duidelijk zijn dat vrouwen en meisjes bij terugkeer en vestiging in voormalige conflictgebieden, evenals bij re-integratie en crisisbeheersingsoperaties, bijzondere behoeften hebben. De praktijk leert verder dat, door dit te adresseren het succes van het vredeswerk kan worden verbeterd. Het potentieel van vrouwen voor het duurzaam oplossen van conflicten is tot nu toe nog te vaak onderbelicht gebleven. Om duurzame vrede te bereiken moeten aan vrouwen gelijke kansen geboden worden met respect voor hun positie als groep en als persoon.

Colombia

In Colombia worden jaarlijks duizenden burgers bedreigd, verdreven, vermoord, afgeperst en ontvoerd als gevolg van interne gewapende conflicten. Daar waar de overheid zwak of niet aanwezig is, proberen burgers zelf hun veiligheid te waarborgen. IKV Pax Christi werkt aan het voorkomen van geweld en conflicten door gemeenschappen en autoriteiten te steunen en een politieke dialoog met mijnbouwbedrijven te bevorderen. Verder draagt IKV Pax Christi bij aan de veiligheid van Colombiaanse burgers door middel van het ondersteunen van lokale vredesinitiatieven, conflictbemiddeling, het versterken van de inheemse rechtspraak in oorlogsgebieden, hulp aan slachtoffers en het aanpakken van de landproblematiek.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi begeleidt, informeert en traint lokale gemeenschappen in mijnbouwgebieden. Hierdoor verbetert de veiligheidssituatie, worden conflicten voorkomen en intensiveert de participatie van de bevolking in de besluitvorming.
- De autoriteiten die betrokken zijn bij mijnbouwprojecten krijgen technische steun om wet- en regelgeving en toezicht aan te scherpen, als ook om een transparante besluitvorming te laten plaatsvinden.
- Met de mijnbouwbedrijven in Colombia en hun afnemers (Europese energiemaatschappijen) voert IKV Pax Christi een politieke dialoog over de veiligheidssituatie en de invoering van internationale standaarden.

- IKV Pax Christi organiseert hulp voor slachtoffers en nabestaanden van geweld. Meer dan honderd slachtoffers krijgen juridische ondersteuning om te komen tot waarheidsvinding en genoegdoening.
- In Cauca en La Macarena traint en begeleidt IKV Pax Christi lokale conflictbemiddelaars. Hierdoor verliezen illegale gewapende groepen hun greep op de lokale rechtspraak en komt men tot vreedzame oplossingen.
- Inheemse leiders van verschillende stammen in Nariño hebben zich verenigd om de straffeloosheid en mensenrechtenschendingen in hun reservaten het hoofd te bieden. IKV Pax Christi traint en begeleidt hen bij de opzet van een inheems tribunaal dat rechtspreekt en bemiddelt, de invloed van gewapende groepen terugdringt en de onderlinge cohesie bevordert.
- In de regio Cauca zorgen problemen over landrechten regelmatig tot spanningen en geweld tussen verschillende bevolkingsgroepen. IKV Pax Christi zet zich in voor het gewelddoos oplossing van landconflicten.

Kosovo

Kosovo en Servië zijn al jaren met elkaar in conflict. Servië wil de in 2008 uitgeroepen onafhankelijkheid van haar voormalige provincie niet erkennen. Evenzo heeft de Kosovoarse regering weinig tot geen zeggenschap in Noord-Kosovo waar veel Serviërs leven. In maart 2011 gaan Servië en Kosovo voor het eerst sinds jaren met elkaar in gesprek. De positieve stemming slaat om als er halverwege het jaar gewelddadigheden ontstaan in het noorden van Kosovo. In deze regio, in de verdeelde stad Mitrovica, steunt IKV Pax Christi lokale vredesinitiatieven om de relatie tussen de bevolkingsgroepen te verbeteren. Zij zet zich in voor verantwoordelijk en goed bestuur door lokale en nationale overheden. Met de EU-toetredingscriteria als leidraad en aanjager pleit IKV Pax Christi voor meer samenwerking tussen Pristina en Belgrado, met als focus de veiligheid van burgers in de Servische 'enclaves' en Mitrovica.

Beeldhouwerk in Pristina, Kosovo, ter gelegenheid van haar onafhankelijkheid in 2008
Credit: IKV Pax Christi

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi steunt lokale partnerorganisatie Community Building Mitrovica (CBM). CBM initieert activiteiten in Mitrovica om een brug te slaan tussen het Servische en het Albanese stadsdeel. De Mitrovica Rock School is hiervan een voorbeeld. Daarmee biedt zij tegenwicht aan de polarisatiedynamiek die de stad nog altijd sterk in zijn greep heeft. Ook ondersteunt IKV Pax Christi dialoog tussen burgers en politici in Mitrovica. Lokale overheden en leiders in Noord-Mitrovica opereren op gesloten en repressieve wijze. Eind 2011 starten CBM en IKV Pax Christi een nieuw initiatief om de ruimte voor politieke participatie van burgers in Noord-Mitrovica te vergroten.
- Dankzij de inzet van IKV Pax Christi en partnerorganisatie Fractal groeit de politieke participatie van Kosovo Serviërs uit de 'enclave'. Een delegatie van vijf Kosovo Servische (loco)burgemeesters krijgt training en begeleiding in lobby richting beleidsmakers in Pristina en Belgrado, Den Haag en Brussel. Na een onderhoud met de burgemeesters nemen verschillende Europarlementariërs hun oproep over voor meer aandacht voor de kwetsbare positie van Serviërs uit de 'enclaves'.
- IKV Pax Christi vraagt aandacht voor transparantie en de betrokkenheid van Kosovo Albanese en Servische burgers in de dialoog tussen Servië en Kosovo. Samen met lokale maatschappelijke vertegenwoordigers bezoekt IKV Pax Christi de EU-mediator. De Kosovo Servische burgemeesters bezoeken daartoe ook de Kosovoarse onderhandelaar. De dialoog blijft helaas ondoorzichtig en top-down. IKV Pax Christi roept eind 2011 Nederlandse beleidsmakers op om Servisch EU kandidaat-lidmaatschap strikt op voortgang in de dialoog te beoordelen. De lobby vindt positieve weerklank bij verschillende Tweede Kamerfracties. Tevens maakt IKV Pax Christi zich hard voor een sterker en transparanter Europees handelen in Kosovo. Zij presenteert een rapport over de rol van de Europese Unie als potentiële vreedstichter in Kosovo, met concrete aanbevelingen voor beleidsmakers.
- In Nederland weet IKV Pax Christi publieke aandacht te generen voor Kosovo met twee BalkanBorrels en een drukbezocht Pax-it Café over het Servisch kandidaat-lidmaatschap voor de Europese Unie. Een etnisch gemengde band van de Mitrovica Rock School treedt op tijdens de Nacht van de Vrede.

Servië

In de regio Sandzak in Zuidwest-Servië staan interetnische en vooral intra-etnische verhoudingen op scherp. Het doel van subprogramma is intersectorale partnerschappen te creëren om de sociaal economische participatie van jongeren te bevorderen.

Resultaten en effecten in 2011

- Er is een training georganiseerd in cross sector partnership waarbij vertegenwoordigers van het lokaal bestuur van de Nederlandse partnergemeente Putten hun ervaringen en kennis hebben overgebracht aan vertegenwoordigers van lokaal bestuur, business sector, CSO's en jongerenorganisaties van de gemeenten Novi Pazar, Tutin en Sjenica.

Het subprogramma wordt afgebouwd in juli 2012.

Bosnië-Herzegovina

In Bosnië-Herzegovina ondersteunt IKV Pax Christi lokale initiatieven voor meer sociale cohesie, interetnische aanpak en constructieve betrokkenheid bij lokaal bestuur. Dat is nodig, want na vijftien jaar oorlog kampt de republiek nog altijd met politieke en etnische verdeeldheid, integratieproblemen van voormalige vluchtelingen en een hoge werkloosheid. Ook pleit IKV Pax Christi voor waarheidsvinding voor de slachtoffers van Srebrenica en stimuleert zij de dialoog tussen slachtoffers en Nederlandse betrokkenen.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi faciliteert bezoeken van de vrouwen van Srebrenica naar het Internationaal Strafhof in Den Haag voor het proces tegen Karadzic en Mladic. De vrouwen nemen deel aan diverse gesprekken met medewerkers van het strafhof en volgen het proces op de voet. Tegelijkertijd ondersteunt IKV Pax Christi diverse activiteiten in Bosnië-Herzegovina ten tijde van het proces, zoals stille protesten.
- De dialoog tussen Dutchbat-veteranen en de vrouwen van Srebrenica wordt voortgezet, zowel in Nederland als in Srebrenica.
- Lokaal bestuur in Srebrenica verbetert dankzij uitwisselingsprojecten met Nederlandse gemeenten en bedrijven, georganiseerd door IKV Pax Christi. De inzet is meer sociale cohesie, duurzame integratie van voormalige vluchtelingen en waarheidsvinding.
- IKV Pax Christi zet zich in voor een politieke dialoog tussen de Nederlandse overheid en Srebrenica over de val van Srebrenica en de herdenking.
- Ook in 2011 coördineert IKV Pax Christi de samenwerking tussen Memoriaal Centrum Srebrenica-Potocari en Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Democratische Republiek Congo

IKV Pax Christi werkt in de Democratische Republiek Congo (DRC) aan het vergroten van veiligheid voor burgers en het komen tot duurzame vrede en stabiliteit, vooral in de conflictzones Ituri en Haut Uele. Diverse rebellengroepen, waaronder het Verzetsleger van de Heer (LRA), en het reguliere leger zorgen er dagelijks voor onderdrukking, af-

persing en mensenrechtenschendingen. IKV Pax Christi pleit voor het organiseren van veiligheid op lokaal niveau en het naleven van mensenrechten door autoriteiten, politie en leger. Ook kwesties rondom landconflicten en de winning van natuurlijke grondstoffen verdienen meer aandacht. Lokale gemeenschappen in Ituri, Haut Uele en Bas Uele moeten kunnen deelnemen in de besluitvorming hierover en profiteren van de opbrengsten.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi zet diverse vredesdialogen tussen gemeenschappen voort, vooral in samenwerking met het Ituri netwerk Haki na Amani, de grootste speler op het thema vrede en veiligheid in de regio. Met deze dialogen worden conflicten bevroren en verdere escalaties voorkomen. Een gezamenlijke oplossing komt binnen handbereik.
- Circa 300 vredescomités in Ituri, opgezet en getraind door IKV Pax Christi en Haki na Amani, bemiddelen in lokale conflicten. Dankzij deze inzet kaarten burgers steeds vaker zelf misstanden aan bij de autoriteiten, bijvoorbeeld bij *arbitrary arrests*, afpersing en geweld door de politie en het leger, (seksueel) huiselijk geweld, landkwesties en conflicten tussen gemeenschappen. Door de aanwezigheid van lokale comités vermindert de intimidatie, afpersing en mishandeling door leger en politie en werkt het preventief op kleine criminaliteit en veerkracht.
- Comités van maatschappelijke organisaties en gemeenschapsvertegenwoordigers zijn, met steun van IKV Pax Christi, in gesprek met industriële bedrijven die plannen hebben om op korte termijn goud te delven. Het doel van de gesprekken is tegemoetkoming en medezeggenschap voor de burgers in Ituri.
- Dankzij ondersteuning van IKV Pax Christi verbetert de kennis van goed bestuur en samenwerking met *civil society* bij lokale overheid, leger en politie in Ituri. IKV Pax Christi start het project 'Good Governance' voor het verbeteren van leiderschap van traditionele lokale leiders.
- Een ander kennisverhogingstraject is gestart rondom artisanale (niet-industriële) goudwinning in Ituri. Naar schatting zijn hierbij zo'n 150.000 arbeiders betrokken. Het betreft een inventarisatie van goudwinningsplaatsen en methoden, alsook de arbeidsorganisatie rond putten en dagmijnen.
- Haki na Amani publiceert een rapport over de gang van zaken rond de parlements- en presidentsverkiezingen in Ituri. Het document geeft inzicht in de chaos en intimidatiepraktijken tijdens de verkiezingen en wordt gebruikt door Europese lobbyorganisaties.
- De maandelijks verslagen van lokale vredescomités over incidenten, mensenrechtenschendingen en seksueel geweld dragen bij aan de dialoog over veiligheid. Zo

wordt er in mei 2011 door de gemeenschap van Mahagi kenbaar gemaakt dat zij niet langer wil dat het leger gewapend onder de bevolking verblijft. Gewapende militairen vormen een bedreiging voor de burgers in Mahagi en de nabijgelegen dorpen.

- IKV Pax Christi organiseert een internationaal overleg tussen religieuze leiders uit de gebieden waar de LRA actief is. Deelnemers uit DR Congo, Centraal Afrikaanse Republiek, Zuid-Soedan en Oeganda bespreken problemen en mogelijke oplossingen voor het conflict met de LRA. Ook organiseert IKV Pax Christi een overleg met Congolese (aarts)bisschoppen en een bijeenkomst met een regionaal netwerk van religieuze leiders in Gulu, Oeganda waar aandacht wordt gevraagd voor de LRA-kwestie.

Soedan / Zuid-Soedan

2011 is het jaar van een nieuwe Afrikaanse staat: Zuid-Soedan. Op 9 januari kiest een overweldigende meerderheid van Zuid-Soedanezen voor onafhankelijkheid. De periode na het referendum kenmerkt zich door geruzie tussen Soedan en Zuid-Soedan over landsgrenzen en oliebronnen en door spanningen tussen diverse bevolkingsgroepen. IKV Pax Christi zet zich in voor het beschermen van burgers, het ondersteunen van verzoening en terugbrengen van het bezit van kleine wapens. Ook stimuleert IKV Pax Christi meer vertrouwen tussen lokale en nationale overheid en burgers en lobbyt ze bij beleidsmakers voor meer bescherming van de inwoners van Soedan en Zuid-Soedan.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi steunt en organiseert tal van trainingen en workshops over veiligheid conflictbeheersing, waardoor lokale organisaties, leiders en activisten meer kennis hebben over human security en beter in staat zijn vredesinitiatieven te organiseren. IKV Pax Christi faciliteert onder meer een conflictbeheersingstraining in Malakal voor religieuze leiders en beleidsmakers.
- Met een succesvolle bewustwordingscampagne via Bakhita Radio in de aanloop naar het referendum weet IKV Pax Christi de dialoog tussen de lokale en nationale overheid en de burgers in Zuid-Soedan op gang te brengen en het onderling vertrouwen te verbeteren.
- IKV Pax Christi faciliteert gesprekken met de Zuid-Soedane overheid, het leger en maatschappelijk middenveld over beleidsopties voor meer controle op kleine wapens.
- Met steun van IKV Pax Christi neemt het aantal succesvolle initiatieven voor vredesdialogen door lokale leiders toe.
- In het kader van de European Coalition on Oil in Sudan (ECOS) lobbyt IKV Pax Christi bij oliebedrijven en overheid voor transparante beleidsvoering, meer veiligheid en tegemoetkoming voor omwonenden.
- Met de publicaties van 'CPA Alert No. 3' over de situatie in het Nuba-gebergte draagt IKV Pax Christi bij aan de internationale aandacht voor het opblaiende geweld tussen het Soedanese leger en een nieuwe rebellenbeweging.
- In het repressieve (noord)Soedan faciliteert IKV Pax Christi samen met haar partners publieke debatten over controversiële politieke thema's.

Delfstoffen, mijnbouw en conflict

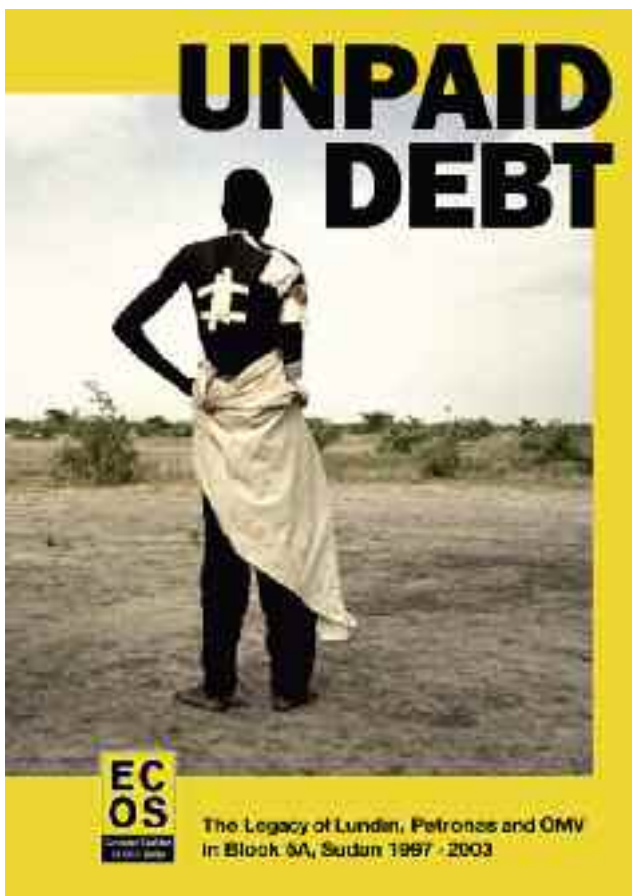
In Colombia, de Democratische Republiek Congo (DRC), Soedan en Zuid-Soedan gaat de winning van natuurlijke grondstoffen hand in hand met geweld en mensenrechtenschendingen. IKV Pax Christi bewaakt de rechten en belangen van de plaatselijke bevolking. Zij pleit ervoor dat olie- en mijnbouwondernemingen de rechtsstaat ondersteunen, mensenrechten waarborgen en de veiligheid van de bevolking niet in gevaar brengen.

Resultaten en effecten 2011

- Het mijnbouwbedrijf AngloGold Ashanti Colombia ondertekent een overeenkomst met IKV Pax Christi voor de uitvoering van een risicoanalyse voor het nieuwe mijnbouwproject 'La Colosa' in Cajamarca, Colombia. De analyse, ontworpen door IKV Pax Christi, vormt de eerste fase van een uitgebreid mensenrechten- en veiligheidsplan. De methode is uniek in haar soort, sluit aan bij bestaande VN-principes en kan zich ontwikkelen tot een internationale norm. De analyse biedt mogelijkheden om het beleid van het mijnbouwproject in een vroege fase te beïnvloeden.
- Voor de inwoners en lokale organisaties van Cajamarca, Colombia, organiseert IKV Pax Christi een bezoek aan een mijn van AngloGold Ashanti in Brazilië. Het bezoek zorgt voor vertrouwen en gedeelde kennis over het succesvol voeren van een dialoog. Ook is IKV Pax Christi in gesprek met mijnbouwbedrijven Cerrejón en AngloGold Ashanti over consultatie met gemeenschappen en bespreekt zij de impact van de mijnbouw met het Colombiaanse ministerie van Milieuzaken.
- IKV Pax Christi komt met een voorlopige uitgave over praktijkverhalen van implementaties van de *Voluntary Principles on Security and Human Rights* (VPSHR). De publicatie van het definitieve rapport is gepland voor april 2012.
- In Ituri, DRC, rondt IKV Pax Christi een onderzoek af over de gevolgen van grootschalige mijnbouw. Het rapport zal in 2012 worden gepubliceerd.
- ECOS zorgt voor politieke en publieke druk op de Zweedse overheid om de slachtoffers van de olieoorlogen in Soedan / zuid-Soedan te compenseren. ECOS organiseert een seminar over verzoening en naoorlogse verantwoordelijkheden van Soedan en Zweden, lobbyt

op internationaal niveau en geeft presentaties, onder meer tijdens een parlementaire hoorzitting inzake het Zweedse bedrijf Lundin Petroleum.

- Een onderzoek van ECOS met aanbevelingen voor compensatie na olieoorlogen wordt door Zuid-Soedan gebruikt in de onderhandelingen voor onafhankelijkheid met Soedan. Tevens verzoekt het ministerie van Aardolie in Zuid-Soedan oliebedrijven zich te houden aan internationale standaarden voor olie-exploitatie, overeenkomstig met de aanbevelingen van ECOS voor oliecontracten tussen bedrijven en de staat. In samenwerking met andere organisaties geeft ECOS commentaar op het wetsvoorstel over aardoliewinning.

Oeganda

Oeganda kampt met corruptie, mensenrechtenschendingen, landconflicten, alcoholisme, geweld onder jongeren en problemen door jarenlange aanwezigheid van het Verzetsleger van de Heer (LRA). In Noord-Oeganda probeert IKV Pax Christi een einde te maken aan de inactiviteit, doelloosheid en gewelddadigheid van jongeren. Ze organiseert mensenrechtenactiviteiten in lokale gemeenschappen en leert jongeren problemen te analyseren en gewelddoos op te lossen, om vervolgens toekomstmogelijkheden te onderzoeken zoals het genereren van inkomsten. In de regio Karamoja zet IKV Pax Christi zich in voor veilig-

heid en respect voor mensenrechten. Samen met partnerorganisaties werkt ze aan het ontwikkelen van positieve relaties tussen vijandige gemeenschappen en mechanismen voor het gewelddoos oplossen van conflicten en spanningen.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi zet zich in voor een effectieve dialoog tussen overheid, leger, politie, lokale leiders en burgers in Karamoja door middel van diverse (lokale) bijeenkomsten en trainingen. Tevens vraagt IKV Pax Christi publieke aandacht voor de kwestie, onder meer met de documentaire *'Peace Beyond Borders'*, lezingen en een onderzoeksrapport *'Human Security in the Borderlands'*.
- Met trainingen in vredesopbouw en monitoring, documenteren en rapporteren van mensenrechtenschendingen versterken IKV Pax Christi en alliantiepartner Amnesty International de capaciteit van de partnerorganisaties. Er worden jongerenmedewerkers aangenomen die trainingen volgen over mensenrechten en groepsprocessen bij jongeren.
- Dankzij mensenrechteneducatie en conflictbeheersingstrainingen van alliantiepartner Amnesty International gedragen jongeren in Noord-Oeganda zich meer verantwoordelijk binnen hun gemeenschap en zijn ze in staat om hun problemen zonder geweld op te lossen. Ook zal een groep jonge leiders een training conflictbeheersing en mensenrechten gaan volgen, zodat zij als *agents of change* dienen en andere jongeren in hun gemeenschap kunnen motiveren voor gewelddoosheid. Als gevolg van beperkingen in de financiën is de training niet in 2011 gestart; wel zijn de deelnemers geselecteerd.
- Door jongeren te stimuleren toekomstmogelijkheden te onderzoeken, zoals het genereren van inkomsten, is hun productiviteit en zelfrespect vergroot. Samen met diverse partnerorganisatie onderzoekt alliantiepartner Amnesty International hoe de jongeren het beste ondersteund kunnen worden.

Israël en de Palestijnse gebieden

IKV Pax Christi pleit in Nederland voor vredesonderhandelingen, politieke transformatie en verzoening tussen Israël en de Palestijnse gebieden. In 2011 zit het vredesproces echter muurvast en de formele reünie van Hamas en Fatah ondervindt veel politieke en praktische obstakels. De Arabische Lente en de instabiliteit in Syrië zorgen voor onrust in Israël en de Palestijnse gebieden. Ondertussen steunt IKV Pax Christi burgerrechtenactivisten, bevordert vredesinitiatieven en faciliteert de vredesdialoog tussen verschillende groepen. Human security en de participatie van gemarginaliseerde groepen staan hierbij hoog op de agenda.

Jonge krijger in grensgebied Oeganda, Zuid-Soedan en Noord-Kenia
Credit: Mariksa van den Brink

Resultaten en effecten 2011

- Met steun van IKV Pax Christi verbetert de capaciteit van lokale partnerorganisaties in de Palestijnse gebieden, onder meer door trainingen en politieke educatie. Partnerorganisaties in Jeruzalem weten Palestijnse buurten te organiseren, lossen plaatselijke conflicten op en formeren een nieuw forum met lokale leiders.
- IKV Pax Christi en partnerorganisaties initiëren meer regionale, *bottom-up* activiteiten met oog voor de visie van burgers op cultuur en vrede, zoals een campagne rond het *Arab Peace Initiative*. De positie van de gemarginaliseerde Palestijnse bevolking wordt bespreekbaar gemaakt bij Palestijnse beleidsmakers aan de hand van een monitoringrapport.
- Dankzij lobbybezoeken van IKV Pax Christi aan Europese parlementariërs en beleidsmakers in Brussel en Den Haag is de actieve betrokkenheid van de internationale gemeenschap bij human security in de Palestijnse gebieden vergroot.
- Met bewustwordingsactiviteiten, zoals de Olijfbomen-campagne, attendeert IKV Pax Christi het brede publiek op de benarde positie van Palestijnse boeren in bezette gebieden.
- Ook vraagt IKV Pax Christi aandacht voor de positie van Palestijnse christenen in het Midden-Oosten met seminars en rondetafelgesprekken, en maakt ze zich sterk voor samenwerking tussen kerken en Palestijnen.

2. Human security en de stem van burgers in repressieve staten

Repressieve staten zijn autocratisch van karakter. De macht ligt vaak bij één persoon, een autoritaire leider, keizer of dictator. De overheid is er wel effectief, maar niet legitiem. De staat beschikt over een doeltreffend gezag, maar zet deze macht niet in voor het beschermen van burgers. Integendeel, zij gebruikt haar positie om haar tegenstanders, oppositie en regelmatig ook burgers systematisch te onderdrukken. Mensenrechten worden geschonden, onafhankelijke civiele samenlevingsorganisaties en vrije pers worden beperkt of zijn verboden.

In de jaren negentig hebben veel autocratische staten democratische karakteristieken gekregen: een parlement, verkiezingen, een formeel erkende oppositie. In wezen zijn zij echter nog repressief: vrijheid van meningsuiting en onafhankelijke rechtspraak ontbreekt. Het oprichten en uitoefenen van vrije politieke oppositie wordt onmogelijk gemaakt. Het systeem is vaak gebaseerd op corruptie, cliëntelisme en patronage. Daarom hebben niet alleen de machthebbers veel te verliezen bij een machtsoverdracht, maar ook bepaalde groepen in de bevolking.

Onder de bevolking heerst wantrouwen en skepsis jegens de overheid en formele publieke instituties. Om die reden is de politieke participatie van burgers in repressieve staten erg laag. En als er sprake is van deelname aan politieke processen, dan vinden deze plaats buiten de gebruikelijke kanalen.

Officiële vredesprocessen zijn veelal rituele dansen die nergens toe leiden. Het oplossen van het conflict is immers niet in het belang van de machthebbers. Repressieve overheden beschouwen democratiebevordering vaak als ongeoorloofde inmenging van buitenaf en weren dit proces. De beste garantie voor menselijke veiligheid en ontwikkeling op termijn is een langzame vreedzame transitie naar een meer democratische samenleving. Vredesopbouw en democratisering gaan dan hand in hand. Een dergelijk proces heeft de meeste kans van slagen als dit wordt geïnitieerd en gesteund door interne groepen binnen de samenleving. Immers, als de belangen van de machthebbers in het geding komen, kan het transitieproces spaak lopen en leiden tot conflict en het uitbreken van geweld.

Strategie

Voor het verbeteren van menselijke veiligheid en zeggenschap van burgers in repressieve staten, zet IKV Pax Christi in op de volgende strategische doelstellingen:

Versterking van civiele agents of change

Civiele *agents of change*, zoals mensenrechtenactivisten, spelen een cruciale rol in transitieprocessen in repressieve staten. Het versterken van hun mobiliserende en verbindende capaciteiten kan een verschil maken. Onderlinge samenwerking, ook multi-etnisch en interreligieus, kan er toe bijdragen dat civiele actoren van elkaar leren en meer met één mond spreken. Gezamenlijk zijn ze beter in staat om bijvoorbeeld haatpropaganda tegen te gaan en escalatie van etnische of religieuze spanningen te voorkomen. Het ondersteunen van onafhankelijke media kan civiele *agents of change* een stem geven.

Het vergroten van de democratische ruimte

Binnen de democratische ruimte kunnen civiele actoren zich inzetten voor politieke verandering. Het is belangrijk dat zij zich hierbij richten op dat deel van een democratische ruimte waar zij werkelijke invloed kunnen uitoefenen en een tegengeluid kunnen laten horen. Ondersteuning van buitenaf kan dit proces versterken, bijvoorbeeld door het mobiliseren van politieke en diplomatieke steun en het monitoren van de mensenrechtensituatie.

Het engageren en onder druk zetten van machthebbers

Voor een vreedzame transitie is een dialoog tussen de machthebbers en burgers noodzakelijk. Gematigde civiele *agents of change* kunnen als een brug tussen beiden funge-

ren. De internationale gemeenschap en organisaties als IKV Pax Christi kunnen de civiele *agents of change* hierbij ondersteunen.

Armenië en Azerbeidzjan

Na veel schermutselingen in 2010 kalmeert de situatie in Armenië en Azerbeidzjan enigszins in 2011. Toch wil het Independent Civil Minsk Process, een burgervredesdialoog tussen burgers in Armenië, Azerbeidzjan en Nagorno Karabach, niet echt van de grond komen. De kans op escalatie blijft groot. Binnen het gezamenlijke programma van IKV Pax Christi en alliantiepartner Free Press Unlimited zet IKV Pax Christi zich in voor het vredesproces in Armenië en Azerbeidzjan en stimuleert de dialoog tussen overheden en burgers. Tevens pleit IKV Pax Christi voor meer kennis en middelen ter ondersteuning van het vredesproces tussen Armeniërs en Azerbeidzjanis bij internationale actoren, zoals de Europese Unie en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE).

In dit subprogramma tekent zich een stagnatie af die een afgeleide is van de stagnatie in de onderhandelingen onder auspiciën van de OVSE Minsk-groep waarin Rusland, Frankrijk en de VS de co-voorzitters zijn. Een weerslag hiervan is dat ook het civiele Minsk-proces, dat de kern van onze sub-programma's in Armenië en Azerbeidzjan vormt, gestagneerd is. Een bijkomende complicerende factor is het gebrek aan politieke prioriteit die het bevroren conflict rond Nagorno-Karabach krijgt van landen en donoren. Een van de schaarse financiële faciliteiten binnen de EU wordt de facto gemonopoliseerd door Britse NGO's. IKV Pax Christi zal, in overleg met Free Press Unlimited, in 2012 besluiten tot een herziening van haar strategie en een aanpassing van de beoogde resultaten.

Resultaten en effecten 2011

- Partnerorganisaties en vredesactivisten gebruiken het Independent Civil Minsk Process als een instrument voor politieke dialoog over de kwesties Nagorno Karabach en Armenië-Turkije, onder meer tijdens correspondenties en een bijeenkomst in Tbilisi. Ook organiseren partnerorganisaties van IKV Pax Christi publieke evenementen tijdens het Independent Civil Minsk Process om het belang van het vredesproces te onderschrijven en burgers te betrekken in een parallel vredesproces.
- IKV Pax Christi erkent het belang van onafhankelijke media en ondersteunt journalisten in Nagorno Karabach. In samenwerking met Free Press Unlimited organiseert IKV Pax Christi trainingen over journalistieke standaarden en nieuwe media.
- Alliantiepartner Free Press Unlimited weet de dialoog tussen Armeniërs en Turken te verbeteren door een uitwisselingsproject met twee lokale Armeense en Turkse omroepen. De uitwisseling tussen Lori TV in Vanadzor, Armenië, en Serhat TV in Kars, Turkije, zorgen voor we-

derzijds begrip van de leefsituaties in beide landen en publieke discussie over verzoening.

- De kwestie Nagorno Karabach staat op de politieke agenda van Europese beleidsmakers mede dankzij lobby van IKV Pax Christi, in samenwerking met het Duitse Berghof Peace Support en Free Press Unlimited.

Georgië

In de regio's Abchazië en Zuid-Ossetië, die zich na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie proberen af te scheiden van Georgië, blijft de situatie grotendeels onveranderd: gespannen en geen politieke verschuivingen. IKV Pax Christi maakt zich sterk voor dialoog en interactie tussen Georgiërs en Osseten, en tussen Georgiërs en Abchaziërs. Tevens ondersteunt IKV Pax Christi burgers bij het overbrengen van concrete aanbevelingen aan beleidsmakers rondom het vredesproces en dagelijkse problemen.

Resultaten en effecten 2011

- Georgiërs, Osseten en Abchaziërs ontmoeten elkaar en nemen deel aan gezamenlijke activiteiten van IKV Pax Christi en partnerorganisaties, zoals workshops, trainingen en een Summer School voor young professionals. IKV Pax Christi steunt ook de veelgeprezen filmproductie *'Traces of War'* over vriendschappen die de grenzen van conflict overwinnen.
- Inwoners van Georgië, Zuid-Ossetië en Abchazië worden beter geïnformeerd over de situatie in hun regio dankzij een impuls met televisiedocumentaires, gesteund door IKV Pax Christi en Free Press Unlimited. Speciale aandacht is er voor de beleving van gemarginaliseerde groepen en de gevolgen van conflicten.
- Met steun van IKV Pax Christi geven vredesactivisten aanbevelingen aan beleidsmakers over politieke en sociale kwesties in hun regio. Zo presenteert een Georgische partnerorganisatie succesvol een verklaring over *law on occupied territories* aan de Georgische overheid en besluiten de autoriteiten de uitvoering van deze wet niet radicaal door te voeren.
- Op internationaal niveau, zoals bij de Europese Unie, attendeert IKV Pax Christi op het belang van het vredesproces, democratisering en persvrijheid in Georgië.

Irak

Irak kampt nog altijd dagelijks met geweld en corruptie. Effectieve hervormingen blijven vooralsnog uit. Mensenrechtenactivisten, rechters en journalisten worden belemmerd in hun werk en regelmatig bedreigd en aangevallen. IKV Pax Christi ondersteunt mensenrechtenactivisten die zich hard maken voor democratisering en de rule of law, en die opkomen voor de rechten van vrouwen en minderheden. Ook faciliteert IKV Pax Christi ontmoetingen tussen bevolkingsgroepen, jongeren en politici.

Resultaten en effecten 2011

- Met steun van IKV Pax Christi volgen partnerorganisaties trainingen voor het verbeteren van hun capaciteit en strategie.
- Studenten en jongeren van verschillende afkomst gaan met elkaar in gesprek over de positie van minderheden in Irak tijdens workshops van partnerorganisaties en leren over de rechten van minderheden. Tevens krijgen de jongeren de kans om hun bevindingen te presenteren aan beleidsmakers, onder wie ministers.
- IKV Pax Christi bevordert het publieke debat over vrede en mensenrechten in de regio Basra. Lokale burgerrechtenactivisten starten de campagne 'Onderwijs maakt vrede' over educatie voor kinderen met het gebrek aan faciliteiten hiervoor.

Libanon

In Libanon zet IKV Pax Christi zich in voor het verbeteren van human security. Het land wordt geteisterd door interne politieke verdeeldheid en er zijn steeds meer meldingen van repressie en mensenrechtenschendingen. De ontwikkelingen in buurland Syrië zorgen voor een toename van de interne spanningen. IKV Pax Christi ondersteunt het proces van sociale cohesie en vraagt aandacht voor de situatie van Palestijnse vluchtelingen en jongeren.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi steunt partnerorganisaties, zodat zij beter toegang hebben tot beleidsmakers en politici. Partnerorganisaties organiseren een regionale Dag van de Geweldloosheid met belangrijke leiders en activisten. Tevens weten partnerorganisaties de dialoog tussen overheid en burgers over human security en mensenrechten voort te zetten en zetten zij zich in voor de Libanees-Palestijnse dialoog.

Syrië

In maart 2011 komt het Syrische volk in opstand voor vrijheid en waardigheid. De Syrische overheid reageert met extreem geweld en repressie. Gedurende de rest van het jaar zijn er protesten in alle delen van het land. Demonstraties worden hardhandig neergeslagen door het Syrische leger. IKV Pax Christi werkt in Syrië aan het oprekken van speelruimte voor civiele samenleving en het bevorderen vredesactiviteiten. Sommige activiteiten kunnen door de situatie niet doorgaan. De opstand dwingt IKV Pax Christi om meer te doen aan lobby en publieksinformatie en tevens ondersteuning van lokale activisten. Afhankelijk van de ontwikkelingen zal in de loop van 2012 mogelijk tot herziening van activiteiten besloten worden.

Resultaten en effecten in 2011

- Als gevolg van de gevaarlijke situatie in Syrië gaat een

gepland seminar en zomerkamp niet door. In plaats daarvan worden de activiteiten in Libanon georganiseerd.

- Partnerorganisaties van IKV Pax Christi weten hun positie in de samenleving en hun politieke relevantie te versterken. Dankzij hun jarenlange ervaring spelen zij een actieve en coördinerende rol in politieke bijeenkomsten en trainingen van activisten.
- Met steun van IKV Pax Christi blijven partnerorganisaties zich tijdens de opstand inzetten voor politieke dialoog.
- Het geweldloze activisme, dat jarenlang door partnerorganisaties is gestimuleerd, wordt nu gedragen door de samenleving en vormt de kern van de opstand.
- IKV Pax Christi vraagt bij beleidsmakers in Den Haag en Brussel aandacht voor de bescherming van mensenrechten en de politieke situatie in Syrië. Ook attendeert IKV Pax Christi op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van oliebedrijven en de politieke impact van de oliehandel.

3. Veiligheid en ontwapening

Veiligheid en ontwapening zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoewel soms juist een goede bewapening nodig is om burgers te beschermen, is ontwapening juist van belang als het gaat om inhumane wapens en conventionele wapens die werken als 'olie op het vuur'. IKV Pax Christi streeft ernaar dat internationale organisaties als de Verenigde Naties, Europese Unie en NAVO *human security* als uitgangspunt nemen.

In veel landen waar de veiligheid van burgers wordt bedreigd ontplooiën burgers en gemeenschappen zelf initiatieven om hun eigen veiligheid te vergroten. Dit noemt men '*community based security*'. De komende jaren zal IKV Pax Christi onderzoek doen naar initiatieven op dit gebied en de relatie met statelijke ontwikkelingen op het gebied van *Demobilization, Disarmament and Reintegration* (DDR) en *Security Sector Reform* (SSR). Aan de hand van deze onderzoeken, onder meer in de Democratische Republiek Congo, Soedan, zuid-Soedan, Burundi en Colombia, zal IKV Pax Christi beleidsaanbevelingen formuleren.

Inhumane wapens vormen zowel tijdens als na een conflict een groot gevaar voor human security, omdat zij geen onderscheid maken tussen burgers en strijders. Enkele van deze wapens, zoals clustermunitie en landmijnen, zijn via internationale verdragen al verboden, mede dankzij lobby van internationale coalities en IKV Pax Christi. Een van de volgende uitdagingen ligt op het gebied van onderzoek naar de mogelijk schadelijke gevolgen van verarmd uranium en een wetgeving die financiële instellingen verbiedt te investeren in inhumane wapens.

Tot inhumane wapens behoren uiteraard ook kernwapens. Het dilemma van nucleaire proliferatie heeft zich de afgelopen jaren gemengd met de problemen van fragiele en repressieve staten. Vooral in het Midden-Oosten en Azië leidt dit tot gevaarlijke situaties. Negen landen bezitten samen meer dan 25.000 kernwapens en diverse landen werken bovendien aan de ontwikkeling van eigen kernwapens. Daar komt bij dat kernwapens ook in de handen van terroristen kunnen belanden. Gemaakte afspraken om te komen tot een kernwapenvrije wereld worden niet nagekomen, terwijl de dreiging steeds groter wordt. Kernontwapening is een kwestie van politieke wil. Behalve de Amerikaanse president Barack Obama hebben ook oud-ministers van de Verenigde Staten opgeroepen tot ontwapening. IKV Pax Christi maakt zich hard voor kernontwapening en pleit onder andere voor het afschaffen van 'nuclear sharing' in het strategisch concept van de NAVO en voor ratificering van het Kernstop Verdrag.

Ook conventionele wapens zijn een bedreiging voor *human security*. Jaarlijks worden er meer dan acht miljoen kleine en lichte wapens geproduceerd. Vanwege een gebrekkige controle op de handel in kleine wapens worden conflictgebieden en landen waar ernstige mensenrechtenschendingen plaatsvinden ruimschoots voorzien van wapens. In post-conflict situaties zorgt de ruime aanwezigheid van kleine wapens voor een hoge criminaliteitsgraad en ondermijning van de rechtsstaat. IKV Pax Christi lobbyt voor een effectieve Arms Trade Treaty en strikter wapendoorvoerbeleid. In diverse landen onderzoekt IKV Pax Christi de praktijk van ontwapening en geeft ondersteuning aan maatschappelijke initiatieven voor betere naleving en verdere uitbreiding van ontwapeningsverdragen.

Human security

Human security speelt een steeds grotere rol bij internationale afspraken over veiligheid en binnen internationale missies, zoals tijdens de VN-interventie in Libië in maart 2011. Toch blijkt er in de praktijk nog veel terrein te winnen om de veiligheid van burgers centraal te krijgen. IKV Pax Christi draagt bij aan en bevordert het nationale en internationale debat over veiligheid door middel van onderzoek, lobby en actie. Zij lobbyt bij politici, defensie en andere actoren voor een koers waarbij de veiligheid van burgers centraal staat. Hiervoor werkt IKV Pax Christi samen met lokale, nationale en internationale organisaties, activisten, instellingen en universiteiten.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi weet door middel van onderzoek, publicaties en lobby activiteiten aandacht te vragen voor de bescherming van burgers bij beleidsmakers van het Ne-

derlands defensie- en buitenlands beleid. Ook neemt ze deel aan discussies over de toekomstige Nederlandse betrokkenheid in Zuid-Soedan.

- Human security staat hoger op de agenda van internationale en regionale overheden en organisaties mede dankzij lobby van IKV Pax Christi.
- IKV Pax Christi heeft toegang tot beleidsmakers van de NAVO en de Verenigde Naties, dat mede dankzij deelname aan het platform Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) is versterkt. Zij pleit voor het ontwikkelen van mogelijkheden voor human security.

Clustermunitie, explosieve wapens en wapenhandel

IKV Pax Christi streeft naar het voorkomen van onacceptabel leed bij burgers en het verminderen van het aantal burgerslachtoffers door een verbod op inhumane wapens. Anno 2011 worden landmijnen en clustermunitie nog altijd gebruikt onder andere in Libië, Soedan, zuid-Soedan, Syrië en Birma. Daarnaast streeft IKV Pax Christi naar een effectieve regulering en controle op wapenhandel.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi is succesvol in haar lobby voor een verbod op financiële investeringen in producenten van clustermunitie. IKV Pax Christi publiceert, samen met Netwerk Vlaanderen, het jaarlijkse onderzoek '*Worldwide investments in cluster munitions; a shared responsibility*' over investeringen in producten van clustermunitie. Deze onderzoeken worden wereldwijd voor campagnes gebruikt, waardoor de Royal Bank of Scotland toezegt hun beleid te zullen aanpassen. Mede dankzij de lobby van IKV Pax Christi belooft het Nederlandse ministerie van Financiën een wetgeving om investeringen in clustermunitie te verbieden.
- Mede dankzij IKV Pax Christi, als onderdeel van de Cluster Munitie Coalitie (CMC), is voorkomen dat er een nieuw internationaal verdrag over clustermunitie komt dat het gebruik van bepaalde types clusterbommen weer zou toestaan. Tevens wordt het gebruik van clustermunitie begin 2011 door Thailand en Libië internationaal veroordeeld dankzij de inzet van de CMC.
- IKV Pax Christi, partnerorganisaties en andere samenwerkende organisaties zetten zich in voor een robuust Wapenhandel Verdrag (Arms Trade Treaty). In samenwerking met anderen organiseert IKV Pax Christi verschillende bijeenkomsten over het verdrag.
- IKV Pax Christi zet zich in voor een internationaal verbod op wapens vervaardigd met verarmd uranium. Samen met International Coalition to Ban Uranium Wapens (ICBUW) organiseert IKV Pax Christi een bijeenkomst in Jordanië over het gebruik van verarmd uranium in Irak,

waarbij prominente Irakese actoren en medewerkers van de Verenigde Naties voor het eerst met elkaar in gesprek gaan. Het resultaat is een toezegging voor een onderzoeks- en educatieprogramma in Irak.

- Het Nederlandse beleid voor wapenexport is aangescherpt mede dankzij de inzet van IKV Pax Christi. Zo schrijft zij diverse brieven aan beleidsmakers en artikelen over het wapenexportbeleid voor instellingen en media.
- IKV Pax Christi start een politieke discussie over het gebruik van *drones*, onbemande luchtvaartuigen, en robots in oorlogsvoering, met een rapport en presentaties.
- Met een rapport introduceert IKV Pax Christi een internationaal debat over het gebruik van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden. Tevens wordt er een nieuwe coalitie gevormd: International Network on Explosive Violence (INEW). IKV Pax Christi doet onderzoek naar het Nederlandse gebruik en beleid van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden. Een nieuw rapport volgt in 2012.

Nucleaire ontwapening

In tegenstelling tot 2010 zijn er in 2011 weinig conferenties over nucleaire ontwapening. IKV Pax Christi zet zich daarom intensief in om het thema hoog op de politieke agenda te

houden met de publicatie van het rapport 'Withdrawal Issues'. Dit rapport wordt zeer goed ontvangen en toont voor het eerst de posities van alle NAVO landen met betrekking tot de opslag van nucleaire wapens in Europa. In de tweede helft van 2011 richt IKV Pax Christi zich onder andere op het voorstel voor een zone vrij van massavernietigingswapens in het Midden-Oosten en de ontwikkelingen van het Iraanse nucleaire programma. IKV Pax Christi zet zich met behulp van onderzoek, lobby en campagnes in voor een verbeterde internationale veiligheid door een sterke vermindering van het aantal kernwapens.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi zorgt met de publicatie van het rapport 'Withdrawal Issues' voor een verandering in het NAVO discours over de in Europa opgeslagen kernwapens. Het rapport wordt gepresenteerd bij de NAVO, de Verenigde Naties en in zes verschillende hoofdsteden van NAVO landen en wordt door diverse internationale netwerken en denktanks gebruikt. Het rapport, waarvoor beleidsmedewerkers van alle NAVO landen uitgebreid worden geïnterviewd, toont voor het eerst de standpunten van alle NAVO landen over de opslag van nucleaire wapens in Europa.

Campagne voeren tegen nucleaire wapens, Oslo 2011

Credit: IKV Pax Christi

- IKV Pax Christi geeft voorlichting aan studenten over nucleaire ontwapening via diverse gastlezingen op universiteiten. Ook lanceert zij de *Crash Course in Nuclear Diplomacy* voor studenten, in samenwerking met de Universiteit van Leiden en Clingendael. Tijdens het evenement Nacht van de Vrede toont zij een expositie over nucleaire wapens.
- IKV Pax Christi werkt intensief mee aan het opbouwen en het vergroten van het bereik van internationale netwerken. IKV Pax Christi vormt een belangrijke bron van informatie voor diverse Europese organisaties die werken aan nucleaire ontwapening. Tevens organiseert IKV Pax Christi in 2011 de algemene vergadering van Abolition 2000, een netwerk met meer dan 2000 internationale organisaties en vervult ze een wezenlijke rol tijdens de internationale campagnes Global Zero en ICAN.

Demobilization, Disarmament and Reintegration en Security Sector Reform

IKV Pax Christi zet zich in voor het verbeteren van de veiligheid van burgers en hun omgeving en pleit voor ontwapening, demobilisatie, rehabilitatie en de hervorming van de veiligheidssector waarbij burgers en lokale behoeften centraal staan.

Resultaten en effecten 2011

- IKV Pax Christi publiceert twee rapporten over ontwapening, demobilisatie en rehabilitatie van voormalig strijders in Colombia en Zuid-Soedan met aanbevelingen voor beleidsmakers. De resultaten worden gepresenteerd bij de Verenigde Naties in New York en tijdens een expertmeeting in Den Haag. IKV Pax Christi nodigt hiervoor lokale deskundigen uit Zuid-Soedan, Colombia, Burundi en DRC om te spreken bij deze bijeenkomsten.
- De Verenigde Naties vraagt IKV Pax Christi om verdere beleidsaanbevelingen rond DDR te ontwikkelen en IKV Pax Christi wordt gevraagd om training te geven voor de VN-missie in Zuid-Soedan (UNMISS).
- IKV Pax Christi start een dialoog met DDR commissies in Zuid-Soedan en Colombia en wordt uitgenodigd door de Colombiaanse overheid om te spreken op een conferentie over DDR.
- IKV Pax Christi onderhoudt nauwe contacten met internationale actoren en universiteiten met betrekking tot DDR en SSR.

4. Netwerken voor conflictpreventie en vredesopbouw

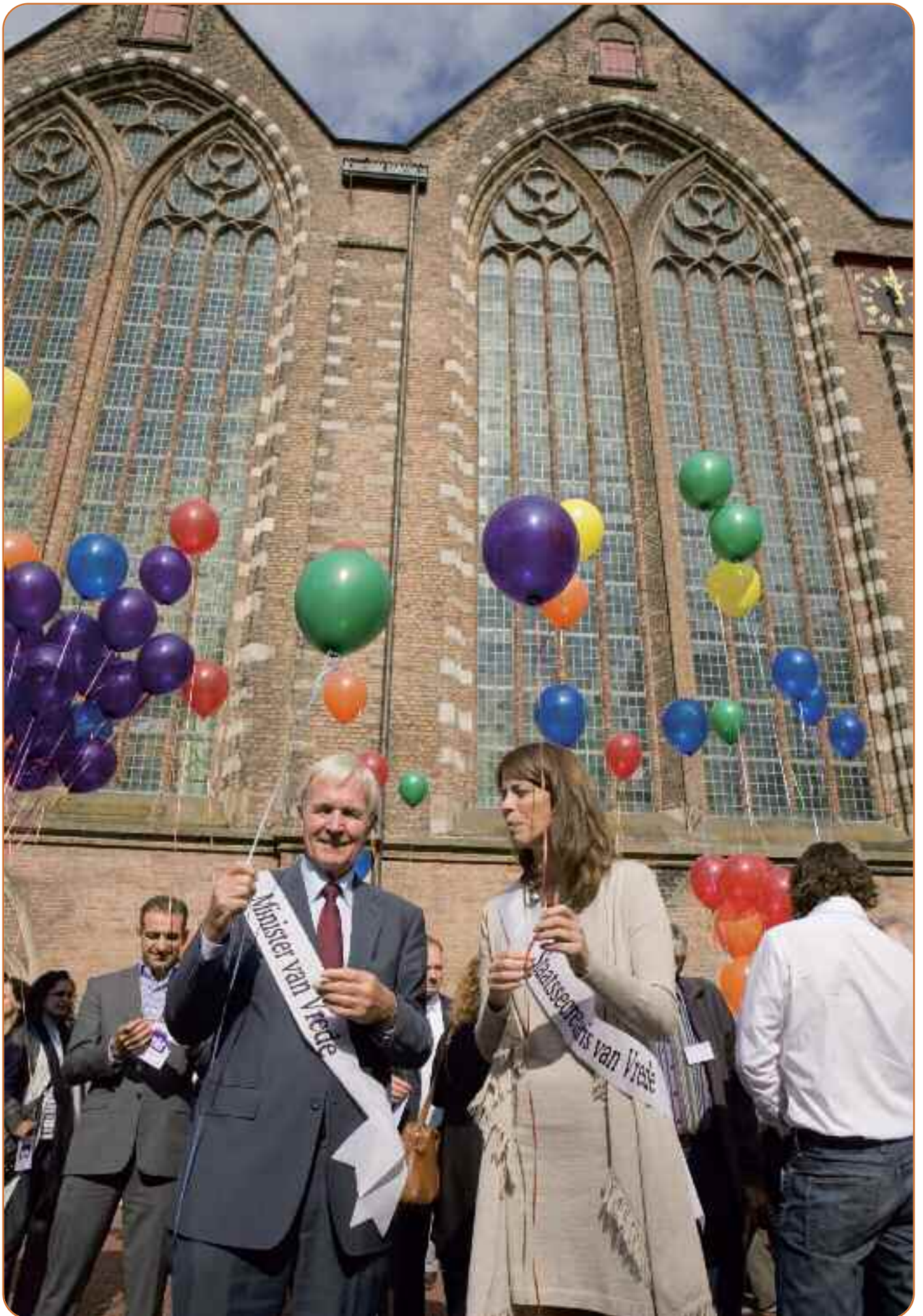
De bescherming van burgers vergt ook dat de internationale (staten)gemeenschap en intergouvernementele instellingen (EU, VN, NAVO, AU, Arabische Liga etc.) evenals het bedrijfsleven zijn verantwoordelijkheid neemt. De poli-

tieke en economische machtsverhoudingen zijn aan het verschuiven van het westen naar het oosten. De politieke arena is niet langer unipolair maar multipolair. Dat bemoeilijkt het realiseren van politieke consensus. Bovendien representeren intergouvernementele instellingen de nieuwe krachtsverhoudingen onvoldoende. De samenstelling van de Veiligheidsraad is daarvan een treffend voorbeeld. Daarnaast zijn er crises op het gebied van economie, klimaat, energie en voedsel die de risico's op oorlog en conflicten in de wereld verhogen. De effecten van deze crises vormen vooral een bedreiging voor mensen die al een kwetsbaar bestaan leiden. Nationale belangen krijgen meer accent, het statelijke perspectief op veiligheid is dominant. De noodzaak van multilaterale samenwerking en de behoefte aan conflictoplossend vermogen nemen toe maar het politieke gezag en het vermogen van intergouvernementele instituties om hier effectief in op te treden neemt af. Er is sprake van een tekort aan politieke wil en institutioneel vermogen.

Daarom investeert IKV Pax Christi in netwerken van civil society-organisaties, zoals het mondiale Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) en Pax Christi Internationaal. Zij hebben het vermogen om de stem van burgers te laten horen binnen de internationale gemeenschap en zo het beleid van de Europese Unie, de Verenigde Naties, Afrikaanse Unie en anders organisaties te beïnvloeden.

Resultaten en effecten 2011

- In het voorjaar van 2011 heeft IKV Pax Christi samen met GPPAC en met de Europese Commissie een conferentie georganiseerd in Den Haag over vredesopbouw in fragiele staten. Staatssecretaris Knapen van Ontwikkelingssamenwerking hield de openingtoespraak. Speciale aandacht kreeg de rol die de EU kan spelen voor de vrede in Soedan en Zuid-Soedan.
- Vanaf 2011 is IKV Pax Christi actief geworden in het Europese netwerk van vredesorganisaties (EPLO), dat vanuit zijn Brusselse lobbykantoor lobbyt voor een grotere inzet van de EU voor vrede in de wereld. IKV Pax Christi heeft inmiddels bij EPLO ook zelf een medewerker gestationeerd die de EU nauwgezet volgt op het gebied van de inzet voor vrede in Kosovo en Syrië en op het onderwerp mijnbouw, grondstoffen en conflict.
- In de zomer van 2011 schreef IKV Pax Christi een rapport over de rol van de EU voor vrede in Kosovo dat werd gepresenteerd op een gezamenlijke conferentie van de EU, EPLO en GPPAC in Roemenië. Dit rapport werd zeer positief ontvangen en leidde tot gesprekken in Brussel met beleidsmakers binnen de EU over verbetering van de vredesdialoog tussen Servië en Kosovo, die door de EU wordt geleid.

Minister van Vrede Jan Terlouw en Staatssecretaris van Vrede Petra Stienen in de Vredesweek 2011.

10. Steun uit de samenleving

IIV Pax Christi hecht als vredesbeweging sterk aan betrokkenheid van mensen uit eigen land bij het vredeswerk. De jaarlijkse Vredesweek, het werken met jongeren, het zichtbaar zijn in de media en het gebruik maken nieuwe communicatiemiddelen kenmerkten de presentie van IKV Pax Christi in eigen land.

IKV Pax Christi ziet zichzelf zowel onderdeel van een internationale vredesweging als tegelijkertijd een professionele organisatie. Dat willen we doen uit overtuiging, betekenisvol, functioneel en vitaal. In 2011 is daarom gewerkt aan het ontwikkelen van een meerjarencommunicatiestrategie die inspelt op de behoefte aan verdere concretisering van de zichtbaarheid van het vredeswerk. IKV Pax Christi wil de leidende beweging voor vrede zijn en daarom het eigen werk concreter en toegankelijker vertalen in aansprekende campagnes. Door onze waarden, unieke kennis en inspirerende verhalen op een aansprekende manier uit te dragen werken we aan een helder en herkenbaar imago bij publiek, partners en politiek. Het effectief verbinden van deze drie dimensies zal naar verwachting leiden tot het vergroten van meer engagement en het wederzijds leren en inspireren. Ook een grotere naamsbekendheid en een herkenbaarder profiel zullen naar verwachting bijdragen aan de legitimiteit van het vredeswerk en de politieke impact ervan versterken.

De jaarlijkse Vredesweek kreeg in 2011 een vernieuwende impuls door de introductie van een *Ministerie van Vrede*, een model dat vooral plaatselijke vredesgroepen ('ambassades') mogelijkheden biedt aansprekende activiteiten voor bredere publieksgroepen te ontwikkelen. Dit eerste jaar konden al 12 lokale ambassades worden opgericht. Op landelijk niveau stelden ex-politicus en boekenschrijver Jan Terlouw zich voor de post van minister van Vrede en publiciste en arabiste Petra Stienen als staatssecretaris beschikbaar. In totaal zijn er 147 georganiseerde activiteiten opgezet door lokale ambassades en actieve vrijwilligers in andere plaatsen. Een voorbereidende Ambassadeursdag in mei kreeg 113 deelnemers. Een speciale Nieuwsbrief leidde dit eerste jaar al tot 850 abonnees. Om acties te concretiseren is gekozen voor steun aan een onafhankelijke bibliotheek Etana Books in Damascus.

Daarnaast waren er de vanouds bekende 'vredesdiensten', kerkdiensten waarin dankbaar gebruik gemaakt wordt van een breed scala aan liturgische suggesties rondom het thema van de Vredesweek, dit jaar 'Elk mens een veilig bestaan'. Naar schatting in meer dan de helft van de protes-

tantse en katholieke kerken was er aandacht voor de vraag naar vrede. Opvallend blijft het aantal lokale oecumenische initiatieven en soms interreligieuze bijeenkomsten.

Bijzonder was de belangstelling die jongeren hebben voor de thematiek van oorlog en vrede. Onder het submerk Pax-it werden honderden jongeren actief betrokken bij het werk van IKV Pax Christi. Dit gebeurde via *Pax-it cafés* rondom actuele conflicten, presentie op carrièrebeurzen, filmvertoningen met debat onder de titel *Checkpoint cinema* en de jaarlijkse *Nacht van de Vrede*, dit jaar te Utrecht met 450 deelnemers.

Promotie voor de Nacht van de Vrede 2011 met thema 'superhelden'.

Ook faciliteerde Pax-it de jaarlijkse Scriptieprijs over Vrede met dit jaar 20 inzendingen. De samenwerking met MasterPeace uitte zich in de presentie op o.a. vier bevrijdingsfestivals en de Nacht van de Vrede, in nauwe samenwerking met de Vrede van Utrecht. Op enkele middelbare scholen in Deventer en Enschede werden pilotprojecten uitgevoerd om middelbare scholieren te betrekken bij vragen van oorlog en vrede.

Social media spelen een steeds grotere rol in de communicatie-uitingen. De nieuwsbrieven Frontline, Pax-it nieuwsbrief Rebellious News, en de nieuwsbrief Ministerie van

Vrede, groeiden ten koste van de papieren uitgave Vrede.Nu. Deze laatste uitgave verscheen vier keer, waarvan eenmaal als speciale Vredeskant. De website ikvpaxchristi.nl is een rijke bron van informatie met actuele berichtgeving. Naar schatting zijn er maandelijks 5000 unieke bezoekers aan de website. Daarnaast werden afzonderlijke websites ontwikkeld voor Ministerie van Vrede en NoNukes, een campagne tegen kernwapens.

Medewerkers werden actiever op zowel Facebook als Twitter. Er kamen blogs van zowel de directie als thematisch rondom het Midden-Oosten, Kaukasus, Kosovo, Clustermunitie en Wapenhandel.

Ondanks de nieuwe media blijven vermeldingen in de traditionele media als kranten, radio en televisie van grote betekenis vanwege hun grote bereik. Opinieartikelen werden geplaatst in 63 krantentitels. Er werden 55 persaankondingen verstuurd. In totaal werden 372 kranten/tijdschriften geteld met een vermelding van IKV Pax Christi. Er waren 74 radio en 13 televisieoptredens. Betrokkenheid bij Libië en Syrië leidden daarnaast nog tot veel vermeldingen in buitenlandse media, zes keer op radio en tweemaal op een televisiestation.

Voor vredeswerk is betrokkenheid van de samenleving van groot belang, net als die bij de politiek. Uiteindelijk besluiten worden genomen door parlementen in Den Haag, Brussel en New York. Reden voor IKV Pax Christi sterker dan ooit in te zetten op het beïnvloeden van het politieke debat via advocacy, lobby en campagneactiviteiten. Programma's van IKV Pax Christi konden rekenen op professionele ondersteuning van een afdeling Public Affairs. Deze afdeling onderhoudt contacten met vrijwel alle politieke partijen en hun woordvoerders. Uit gesprekken met politici en hun beleidsondersteuners bleek dat de expertise van IKV Pax Christi op een groot aantal thema's bijzonder werd gewaardeerd. Te denken valt aan dossiers op het gebied van Kosovo/Servië, Midden-Oosten, met o.a. economische steun voor Palestijnse gebieden, en een Shell Aktie voor Syrië. Het aantal lobbyactiviteiten in Brussel nam sterk toe; hier was met name aandacht voor de gebieden Kaukasus, Kosovo en Midden-Oosten. Contacten bij de Verenigde Naties werden vooral ingezet op de dossiers Soedan / Zuid-Soedan en Kernwapens.

Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) en Pax Christi Nederland Pax Christi (opgericht in 1948) en het IKV (opgericht in 1966) zijn als afzonderlijke vredesorganisaties de primaire opdrachtgevers van de Stichting Samenwerkingsverband IKV Pax Christi. Het bestuur van het IKV inspireert vanuit de oecumenische identiteit en de Ledenraad van Pax Christi vanuit de rooms-katholieke identiteit de werkorga-

nisatie met visies op actuele vredesvraagstukken. Zij geven daarmee op hoofdlijnen richting aan de strategische ontwikkeling van het vredeswerk. Het IKV en Pax Christi benoemen elk drie leden van de Raad van Toezicht van de werkorganisatie IKV Pax Christi.

Het Interkerkelijk Vredesberaad kwam vier maal bijeen. Dat gold ook voor de Pax Christi Ledenraad, die daarnaast nog een ledenconsultatie organiseerde rondom de actuele ontwikkelingen in het Midden-Oosten en een expertmeeting over Vrede en gerechtigheid en Transitional Justice.

11. Fondsenwerving

Voor de financiële verantwoording van ontvangen fondsen verwijzen wij naar de jaarrekening 2011 gratis te downloaden is vanaf www.ikvpaxchristi.nl

Particuliere fondsenwerving

IKV Pax Christi is veel dank verschuldigd aan een grote groep gulle gevers die al jaren het vredeswerk een warm hart toedraagt. Desondanks staat deze vorm van geldwerving onder grote druk en is het moeilijk om groei op dit terrein te bewerkstelligen. Het is niet meer vanzelfsprekend om de jongere generaties langdurig aan een organisatie te binden; eerder is de trend om als er een gift wordt overgemaakt deze eenmalig te laten zijn. Pogingen om bijvoorbeeld via straatwerving donateurs te werven zijn niet rendabel voor IKV Pax Christi omdat de naamsbekendheid laag is en het thema Vrede nauwelijks aanspreekt. Een beroep op de trouwe achterban bleef in het verslagjaar niet onbeantwoord. In 2011 waren er 4.388 leden en donateurs die met een gemiddelde gift gaven van € 30,-, in het totaal € 140.000,-. Daarnaast waren er zijn € 3.726 actieve donateurs die in 2011 een losse gift van gemiddeld € 26,80 hebben gedaan.

De bijdragen van de kerken die deelnemen aan het Interkerkelijk Vredesberaad bleven eveneens op het peil van vorige jaren. Deze inkomsten zijn uitsluitend baten uit kerkelijke collectes.

Institutionele fondsenwerving

De institutionele fondsenwerving maakt nationaal en internationaal een sterke verandering door. Met name de 'verzuidelijking' van donoren, namelijk dat fondsen bij voorkeur worden overgemaakt aan partners in de landen waar de hulp geboden wordt, is een belangrijke trend. Een trend die vaak niet in het voordeel is van onze partners in conflictgebieden.

IKV Pax Christi heeft in 2011 de institutionele fondsenwerving intensiever aangepakt en verder geprofessionaliseerd; ook is verder gewerkt aan het structureel verankeren van

institutionele fondsverwerving binnen de organisatie. Daarnaast zijn nieuwe mogelijkheden verkend. In het verslagjaar is de focus sterker gelegd op de Europese Unie. Ook zijn strategisch belangrijke donoren en vermogensfondsen benaderd. Dit heeft geleid tot een bijdragen voor de verbetering van onze strategische communicatie en voor activiteiten in Colombia en Afrika.

Het vfonds heeft voor de tweede keer het project Ministerie van Vrede goedgekeurd met een bedrag van € 150.000. Ook de relatie met de ASN bank werd verstevigd.

Sterk werd ingezet op het beneficientschap van de Nationale Postcode Loterij. Er werd een gezamenlijke aanvraag ingediend met MasterPeace, waarvan IKV Pax Christi founding partner is. Deze vernieuwende aanpak bleek begin 2012 succesvol te zijn.

12. Klachtenregistratie

Gedragscodes en regels

IKV Pax Christi volgt voor zijn fondsenwerving de gedragscodes en regels zoals die zijn vastgesteld door de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI), het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF), het Nederlands Genootschap voor Fondsenwerfers (NGF) en de Belastingdienst. IKV Pax Christi (en Vereniging Pax Christi en IKV) zijn door het ministerie van Financiën respectievelijk de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). IKV Pax Christi is in bezit van het keurmerk van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Als relatief kleine fondsenwervende organisatie heeft IKV Pax Christi een wat hoger kostenpercentage fondsenwerving dan gemiddeld. Dat percentage blijft echter duidelijk onder de norm die het Centraal Bureau Fondsenwerving daarvoor stelt. IKV Pax Christi onderscheidt nadrukkelijk:

- Voorlichtingsmateriaal over oorlogs- en vredesvraagstukken dat gericht is op studie, vorming en actie ten behoeve van de directe achterban, het bredere publiek, maatschappelijke organisaties en media en educatief materiaal ten behoeve en onderwijs. Dit materiaal is gratis of het wordt op basis van kostprijs, zonder winstoogmerk, verkocht.
- Informatiemateriaal dat gericht is op fondsenwerving. Dit informatiemateriaal dient te voldoen aan de volgende kwaliteitseisen: toetsing aan onze missie; waarheidsgetrouw in informatieverstrekking; transparantie in de uitvoering; het afleggen van verantwoording over bereikte resultaten.

IKV Pax Christi onderhoudt frequent contact met onze achterban, onder meer door ledenconsultaties van Pax Christi

en tijdens activiteiten in en rond de Vredesweek, waardoor een goede beoordeling kan plaatsvinden van de wijze waarop informatie en voorlichtingmateriaal is ontvangen.

Klachten

IKV Pax Christi beschikt over een door het CBF goedgekeurde klachtenregeling. In 2011 zijn 11 klachten ontvangen en behandeld (in 2010: 9 klachten). Deze klachten kwamen voort uit inhoudelijke afkeuring van door IKV Pax Christi ingenomen politieke standpunten, uit kritiek op de woordkeuze van een mailing en klachten over de fondsenwerving. De klachten zijn door IKV Pax Christi geregistreerd, behandeld en voor zover mogelijk opgelost.

13. Personeel

Formatie en bezetting

Op 31 december 2011 werkten in totaal 78 medewerkers (31-12-2010: 75) voor IKV Pax Christi van wie er 5 medewerkers in het buitenland zijn gestationeerd. Zij vervulden op 31 december 2011 64,3 fte (2010: 65,1 fte). 55% van de medewerkers had een contract voor onbepaalde tijd en 45% een contract voor bepaalde tijd. Daarnaast hadden we in 2011 6 stagiairs en 27 vrijwilligers in huis. Dat zijn 4 stagiaires minder dan in 2010 (totaal: 10) en maar iets meer vrijwilligers (2010:22).

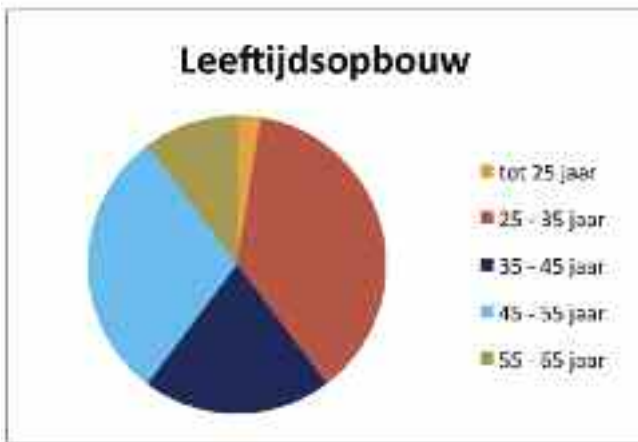
	2010	2011
Formatie per 31 december 2011	64,3 fte	65,1 fte
Instroom	19,4%	33,8%
Uitstroom	13,9%	24,7%
Aantal vrijwilligers	22	27
Aantal stagiaires/ vrijwilligers	10	6

Ondanks de bezuinigingen op MFS II door het Ministerie van Buitenlandse Zaken is de formatie ongeveer gelijk gebleven. Als kennisintensieve organisatie heeft IKV Pax Christi besloten om zo min mogelijk personeel te ontslaan en in plaats daarvan vacatures niet in te vullen en te snijden in activiteiten. De percentages instroom en uitstroom zijn gestegen ten opzichte van 2010 doordat op een aantal plaatsen in de organisatie gekozen is voor kwaliteitsverbetering en tegelijkertijd door de strategische beslissingen om communicatie en fondsenwerving te versterken.

De verdeling in mannen en vrouwen alsmede in fulltime- en parttimefuncties is als volgt:

aantal personen	mannen	vrouwen	parttime	fulltime
78	40%	60%	72%	28%

Ons personeelbestand heeft de volgende leeftijdsopbouw:

Kennis en leren

Ontwikkeling van ons personeel vinden wij van het grootste belang. 1,5% van onze loonsom wordt jaarlijks gereserveerd voor de ontwikkeling en opleidingen van onze medewerkers. Het grootste deel daarvan (75%) is besteed aan opleidingen en trainingen van programmaleiders –en medewerkers. Daarnaast zijn er veiligheidscursussen gegeven aan die medewerkers die reizen naar conflictgebieden, aan de eigen bedrijfshulpverleners en aan de leden van de ondernemingsraad.

Voor het formuleren en bereiken van persoonlijke doelstellingen, competenties en inhoudelijke expertise, heeft IKV Pax Christi een 'gesprekscyclus' verder ontwikkeld. Naar aanleiding van de eerste ervaringen in 2011 is besloten om deze gesprekscyclus verder aan te passen en te verbeteren.

In 2011 organiseerde IKV Pax Christi driemaal een 'blokweek'. Tijdens deze weken wisselen alle medewerkers, ook diegenen uit het buitenland, hun kennis en ervaring uit en overleggen zij over inhoudelijke, beleidsmatige, vakmatige en organisatorische onderwerpen.

Ziekteverzuim en arbobeleid

Verzuim percentage	Totaal %	Kort verzuim % korter dan 7 dagen	Middellang% verzuim 8 t/m 42 dagen	Lang verzuim % langer dan 42 dagen
2011	4,2	1,2	0,6	2,4
2010	3,1	1,0	0,5	1,6
2009	2,8	1,0	0,7	1,1
2008	1,8	1,0	0,5	0,3
2007	3,6	1,3	0,9	1,5

Het landelijk gemiddelde over 2011 is volgens het CBS 4,5%.

Over 2011 zien wij een stijging van vooral het langdurig ziekteverzuim van 1,6% naar 2,4%. Dit langdurige verzuim is grotendeels niet werkgerelateerd.

In Nederland is sprake van veel bureauwerk. In 2011 zijn daarom 15 werkplekonderzoeken verricht die moeten bijdragen aan een juiste werkhouding en het voorkomen van lichamelijke klachten zoals RSI.

In 2011 zijn alle bedrijfshulpverleners opnieuw getraind en is hun certificatie verlengd.

Veiligheidsbeleid

In 2011 zijn, binnen het kader van het algemene veiligheidsbeleid, de veiligheidsregels en protocollen in de conflictregio's, waar onze medewerkers naar toe reizen, vernieuwd en contextspecifiek uitgewerkt. Onderdeel van het beleid is tevens dat alle reizende medewerkers in ieder geval een keer per jaar uitgenodigd worden voor een debriefing sessie, om alle ervaringen die opgedaan zijn tijdens de reizen zorgvuldig door te spreken met een expert. Het vernieuwde veiligheidsbeleid hebben we in 2010 ingevoerd. Tijdens de personeelsbijeenkomsten is aandacht besteed aan verschillende thema's uit dit beleid. Daarnaast is in 2010 twee keer een veiligheidstraining georganiseerd. De medewerkers, die reizen naar onveilige gebieden (36 medewerkers) hebben deze veiligheidstrainingen gevolgd. Alle reizende medewerkers zijn tevens uitgenodigd om een debriefingsgesprek aan te gaan, 9 medewerkers hebben van die mogelijkheid gebruik gemaakt.

Ondernemingsraad

Op regelmatige basis en in goede sfeer vindt overleg plaats tussen de directie en de OR. De onderwerpen die daarbij aan bod kwamen betroffen onder meer de verwerking van de bezuinigingen op MFS II en de personele gevolgen daarvan.

14. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en milieu

Als vredesbeweging is IKV Pax Christi in de eerste plaats gericht op het bijdragen aan vrede en veiligheid, met als kernwaarden de menselijke waardigheid en solidariteit met burgers van vredesinitiatieven en slachtoffers van geweld. Dit betekent dat wij dit in als ons handelen proberen te realiseren. *Practice what you preach* is het uitgangspunt bij de keuze van onze leveranciers, waaronder de banken waar wij gebruik van maken. Het gaat daarbij onder meer om de toepassing van de Voluntary Principles on Security & Human Rights en investeringen van banken en institutionele beleggers in de wapenindustrie en -handel, in het bijzonder als het gaat om inhumane wapens (clustermunitie), nucleaire wapens, en illegale handel in wapens (arms control).

IKV Pax Christi beschikt verder over beleid op het gebied van integriteit en diversiteit; ook gaan wij met respect voor de privacy om met de gegevens van onze leden en donateurs.

Met het milieu gaan wij eveneens respectvol om. Bij de vernieuwing van onze ICT is sterk gelet op energiezuinigheid, zowel op de werkplekken als op de servers. Oude apparatuur, zowel computers en laptops als mobiele telefoons, worden ingeleverd voor hergebruik. IKV Pax Christi biedt medewerkers de mogelijkheid om thuis te werken en telefonisch te vergaderen, hetgeen reizen inperkt. Overigens reist 100% van onze medewerkers in Nederland met het openbaar vervoer naar het werk.

15. Verantwoordingsverklaring Bestuur en Raad van Toezicht

Conform de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) is een verantwoordingsverklaring opgesteld waarin bestuur en Raad van Toezicht verantwoording afleggen over

1. de wijze waarop de functies toezicht houden, besturen en uitvoeren worden onderscheiden;
2. de wijze waarop de effectiviteit en efficiëntie van bestedingen worden geoptimaliseerd;
3. de wijze waarop de omgang met belanghebbenden wordt geoptimaliseerd.

Bestuur en Raad van Toezicht onderschrijven de Code Goed

Bestuur voor Goede Doelen (Code Wijffels). Deze verantwoordingsverklaring geeft tevens inzicht in de wijze waarop de Code in de organisatie is verankerd.

Besturen

Het bestuur bestaat uit een statutaire directie die het beleid bepaalt en eindverantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding. De directie stelt een strategisch meerjarenplan en meerjarenbegroting op die, na instemming te hebben verkregen van de Raad van Toezicht IKV Pax Christi, ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bestuur van het IKV en aan de Ledenraad van Pax Christi. Het IKV bestuur en de Pax Christi Ledenraad vormen een representatie van de achterban van IKV en Pax Christi en vervullen daarmee een rol in het op peil houden van de maatschappelijke legitimiteit van IKV Pax Christi. Periodiek vindt met het IKV Bestuur en de Pax Christi Ledenraad een reflectie plaats op de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het strategisch meerjarenplan.

Op basis van het strategisch meerjarenplan stelt de directie een jaarplan en begroting vast waarin doelstellingen, vredesprogramma's, beoogde resultaten evenals de daartoe ingezette mensen en middelen zijn omschreven. Het jaarplan en de begroting worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht IKV Pax Christi.

De directie stelt jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar de jaarrekening op in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening behoeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht.

De directie vormt samen met de teamleiders het managementteam dat driewekelijks alle relevante onderwerpen bespreekt die binnen IKV Pax Christi spelen.

Toeziethouden

IKV Pax Christi kent naast de directie een Raad van Toezicht. Deze houdt toezicht op de directie, de efficiënte inzet van mensen en middelen en volgt op een strategisch niveau de organisatie en haar resultaten kritisch.

De Raad van Toezicht houdt onder meer toezicht door

- het strategische meerjarenplan en de meerjarenbegroting te toetsen en met de directie te bespreken;
- het jaarplan en de begroting met de directie te bespreken en goed te keuren;
- de inhoudelijke en financiële jaarrapportage aan het ministerie van Buitenlandse Zaken te toetsen. Dit is tevens een reflectie op de stand van zaken met betrekking tot het strategisch meerjarenbeleid;
- de inhoudelijke halfjaarrapportage van de directie in-

zake de uitvoering van de beleidsintenties voor het lopende jaar te bespreken;

- na het tweede kwadrimester het gevoerde financiële beleid en de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de bestedingen ten opzichte van de kostenramingen en de prognose van het resultaat te bespreken met de directie;
- de jaarrekening goed te keuren. De jaarrekening en het publieke jaarverslag van IKV Pax Christi moeten worden goedgekeurd door de Raad van Toezicht;
- het accountantsverslag waarin verslag wordt gedaan van het onderzoek naar het beheer en control binnen de organisatie met de externe accountant te bespreken.

In 2011 heeft de Raad van Toezicht zesmaal vergaderd. Bijzondere aandacht ging uit naar de bezuinigingen door het Ministerie van Buitenlandse Zaken op Ontwikkelingssamenwerking en de gevolgen die dit had voor de MFS II subsidie van de alliantievorming Freedom from Fear. De Raad van Toezicht heeft gesproken over onderwerpen met betrekking tot de toekomst van IKV Pax Christi na 2015, waaronder het belang van inkomstendifferentiatie en de maatschappelijke legitimatie van de vredesbeweging.

De Raad van Toezicht heeft een auditcommissie ingesteld die de Raad van Toezicht ondersteunt bij het toetsen van het financiële beleid, de begrotingen en de jaarrekeningen, en die namens de Raad van Toezicht de besprekingen voert met de externe accountant over het accountantsrapport waarin deze verslag doet van het onderzoek naar het beheer en control binnen de organisatie.

De auditcommissie heeft over de jaarrekening uitgebreid met de externe accountant gesproken over zijn bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van de controles. De accountant heeft zich een oordeel gevormd over de getrouwheid van de jaarrekening en daarbij een goedkeurende verklaring verstrekt. Na deze uitgebreide toetsing heeft de auditcommissie de Raad van Toezicht geadviseerd om de jaarrekening goed te keuren. Dit advies is door de Raad van Toezicht opgevolgd.

Externe audits en toezicht worden uitgevoerd door:

- KPMG (accountantscontrole en audit control en beheer);
- Veritas Certification, externe auditor ISO Certificaat 9001:2008;
- Het Ministerie van Buitenlandse Zaken door middel van toetsing en goedkeuring van jaarplan, jaarrapportage en financiële verantwoording;
- Het Centraal Bureau Fondsenwerving (keurmerk).

Evaluatie van het functioneren

De Raad van Toezicht heeft eind 2010 een zelfevaluatie uitgevoerd over de eigen werkwijze en taakopvatting. Dit heeft ge-

leid tot de opstelling van een strategische agenda in 2011. De zelfevaluatie is tevens gebruikt voor het opstellen van een profielschets van leden van de Raad van Toezicht ten behoeve van de invulling van de vacatures in de Raad van Toezicht.

Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een Remuneratiecommissie ingesteld die de Raad van Toezicht ondersteunt bij de uitvoering van de volgende taken:

- a. het ten minste éénmaal per jaar beoordelen van het functioneren van de individuele leden van de directie;
- b. het doen van voorstellen aan de Raad van Toezicht betreffende het te voeren bezoldigingsbeleid voor leden van de directie. Het bezoldigingsbeleid moet voldoen aan alle wettelijke kaders en de bepalingen van het CBF Keurmerk Goede Doelen.
- c. het doen van voorstellen aan de Raad van Toezicht bij vacatures in de directie ten aanzien van selectiecriteria en benoemingsprocedures inzake de werving en selectie van leden van de directie.

Samenstelling bestuur en Raad van Toezicht

Vacatures in de directie en in de Raad van Toezicht worden vervuld op grond van de samenstelling en aan de hand van een vastgestelde profielschets.

Leden van de directie en de Raad van Toezicht mogen geen zakelijke relaties of relaties in de familiesfeer hebben met de organisatie om iedere vorm van belangenverstrengeling uit te sluiten.

De statutaire directie was tot en met 31 december 2011 als volgt samengesteld:

Naam	Functie / nevenfunctie
Jan Gruiters MSc	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen directeur en voorzitter directie IKV Pax Christi • Algemeen directeur en voorzitter directie Pax Christi • Directeur en lid van het IKV Bestuur • Lid bestuur Stikav
Ing. Freek Landmeter	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur IKV Pax Christi • Directielid Pax Christi • Lid bestuur Stikav

De Raad van Toezicht was tot en met 31 december 2011 als volgt samengesteld:

Naam	Functies / nevenfuncties t/m 31 december 2011
Dr. Th. H. J. Stoelinga, voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • Oud-voorzitter van het College van Bestuur van de Radboud Universiteit • Voorzitter Raad van Toezicht Pax Christi
Drs. M. I. de Wal	<ul style="list-style-type: none"> • Consultant Internationale Samenwerking en Maatschappelijke Organisaties • Netwerkcoördinator van het Partnerships Resource Centre (PrC, Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit) • Senior beleidsonderzoeker Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) • Lid Raad van Toezicht Solidaridad • Lid Bestuur Amsterdamse Montessori School (AMS)
Drs. P.T.G. van Aalst	<ul style="list-style-type: none"> • Directeur E+Co • Lid Raad van Toezicht Stichting Business in Development Network • Lid Raad van Toezicht ReEx Capital Asia
Mr. C. Th. M. Kuijpers-Groensmit	<ul style="list-style-type: none"> • Oud-directeur Studentenservice Universiteit Utrecht • Plaatsvervangend voorzitter VVE Leeuwschild • Lid Raad van Toezicht Pax Christi
Dr. Ph. P. Everts	<ul style="list-style-type: none"> • Als oud-hoofddocent internationale betrekkingen en buitenlands beleid verbonden aan de Universiteit Leiden • Lid Redactie Vrede en Veiligheid • Voorzitter jury voor Scriptieprijs van Stichting Vredeswetenschappen
Drs. R. A.M.A. Keulen	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Stichting Natuurbehoud Stelling van Honswijk e.o. te Tull en 't Waal • Lid Raad van Toezicht Pax Christi

Rooster van aftreden Raad van Toezicht

Naam	Datum benoeming	Einde termijn
Tom Stoelinga	01-01-2007	01-01-2011
Marieke de Wal	02-07-2010	02-07-2014
Paul van Aalst	01-01-2007	31-12-2011
Carla Kuijpers-Groensmit	10-05-2010	10-05-2014
Philip Everts	01-01-2007	01-01-2011
Ruud Keulen	24-9-2008	24-9-2012

De Raad van Toezicht van IKV Pax Christi bevond zich in 2011 in een overgangssituatie. Van drie leden van de Raad van Toezicht (Tom Stoelinga, Philips Everts, Paul van Aalst) is in 2011 de benoemingstermijn verstreken. Er is ruim op tijd gestart met het zoeken naar nieuwe geschikte kandidaten die voldeden aan de profielschets. Echter, de zoektocht heeft een langere tijd in beslag genomen dan was voorzien. Om de continuïteit te waarborgen, is aan de aftredende toezichthouders verzocht om aan te blijven totdat de vacature vervuld is. Gelukkig was men hiertoe bereid. Inmiddels zijn voor alle drie de vacatures geschikte kandidaten gevonden. Zij zullen formeel aantreden in de vergadering van de Raad van Toezicht van 17 april 2012. Dan zal een nieuw rooster van aftreden worden opgesteld.

Bezoldiging

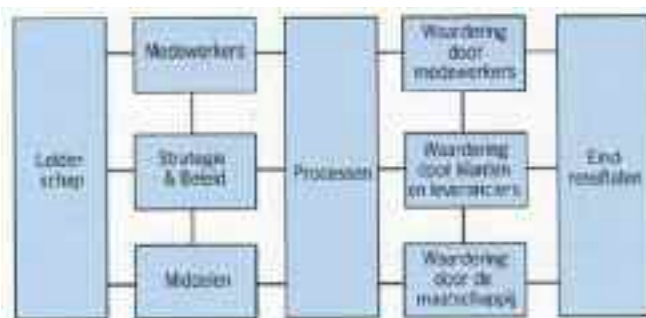
De leden van de Raad van Toezicht verrichten hun werkzaamheden op vrijwillige basis en ontvangen voor hun werkzaamheden geen beloning, vacatie of presentiegeld. Onkosten, zoals reiskosten, worden vergoed op basis van reëel gemaakte kosten. In 2011 is in totaal € 1.400,- aan onkosten van de Raad van Toezicht vergoed.

De beloning van de directie wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht. De beloning van de directieleden, alsmede die van de leden van het managementteam en alle andere medewerkers, valt ruim onder het maximum van de directiesalarissen conform de VFI-Adviesregeling Beloning directieleden van goede doelen en daarmee ruim onder het niveau schaal 19 volgens het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (BBRA). De specificatie van de directiesalarissen conform het model van de VFI is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2011 en te downloaden vanaf www.ikvpaxchristi.nl.

Periodiek wordt door de remuneratiecommissie een beoordelings- en functioneringsgesprek met de beide directieleden afzonderlijk gevoerd. Hierin zijn specifieke afspraken gemaakt die in een verslag zijn vastgelegd.

Effectiviteit en efficiëntie van bestedingen

IKV Pax Christi hanteert het INK-model.

Dit model wordt gebruikt als:

- referentiekader voor de ordening van de diverse aspecten van onze organisatie;
- instrument om op grond van ambities en strategische doelen veranderingsprocessen te ontwerpen;

instrument voor het plannen en monitoren van organisatieverbetering en vernieuwing.

INK wordt gebruikt in ons strategisch meerjarenplannen en de daarop gebaseerde, jaarplannen en -verslagen.

IKV Pax Christi heeft het ISO certificaat 9001:2008 voor de gehele organisatie en alle activiteiten. Dit betekent dat IKV Pax Christi een gedocumenteerd kwaliteitsmanagementsysteem heeft, bestaande uit een kwaliteitsbeleid met specifieke doelstellingen en vastgelegde taken en procedures. Door de internationale ISO-norm als standaard te nemen, kunnen wij onze interne procesbeheersing beter borgen en de bestuurbaarheid van de organisatie optimaliseren. We zien ISO en de metingen die in het kader hiervan worden verricht als een belangrijke volgende stap binnen het INK-model om voortdurend te verbeteren en te vernieuwen.

Periodiek vinden interne audits plaats om te toetsen of IKV Pax Christi aan alle kwaliteitseisen voldoet. Daarnaast wordt jaarlijks een directiebeoordeling uitgevoerd over alle aspecten. Externe audits in het kader van de ISO certificatie worden periodiek uitgevoerd door het onafhankelijke en geaccrediteerde bureau Veritas Certification. Uit de externe audit, die in november 2010 is uitgevoerd, bleek dat er geen afwijkingen waren.

IKV Pax Christi beschikt over een monitoringsprotocol dat in 2011 is goedgekeurd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hierin is de systematiek van de interne monitoring van programma's door programmaleiders en medewerkers, teamleiders en de directie en de externe monitoring door o.a. het ministerie van Buitenlandse Zaken vastgelegd. IKV Pax Christi ziet monitoring als een middel voor sturen, verantwoorden en leren. Vooral voor ons werk in vaak snel veranderende conflictsituaties is het essentieel om snel te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. IKV Pax Christi heeft daarom gekozen voor een diversiteit aan monitoringsinstrumenten, waaronder regelmatige voortgangsrapportages, veldbezoeken, regelmatige voortgangsbesprekingen in en met de teams en onderzoek door onafhankelijke experts, waaronder externe evaluaties en *best practice*-onderzoeken, die worden uitgevoerd conform een evaluatieagenda 2011 t/m 2015.

De financiële monitoring en het beheer van onze programma's vindt plaats op basis van de control-cyclus, die onderdeel is van ons ISO-gecertificeerde kwaliteitshandboek. Deze bestaat uit het opstellen van de begroting, periodieke financiële rapportages waarin de realisatie van de bestedingen ten opzichte van de kostenramingen wordt gepresenteerd en waardoor tussentijdse bijsturing mogelijk is, en het opstellen van de eindejaarscijfers. Behalve dat de begroting en jaarrekening de goedkeuring van de Raad van Toezicht behoeven, bespreken directie en Raad van Toezicht ook periodiek de realisatie van de begroting en de prognose voor het lopende boekjaar.

Omgang met belanghebbenden

IKV Pax Christi kende in 2011 de volgende belanghebbenden:

1. Grote donoren, zoals het ministerie van Buitenlandse Zaken, strategische samenwerkingspartners en institutionele fondsen;
2. De achterban van IKV, van Pax Christi en van IKV Pax Christi (o.a. leden en donateurs, particulieren, klooster- en kerkgenootschappen, jongeren en vrijwilligers e.d.);
3. Partners in de gebieden waar IKV Pax Christi werkzaam is.

Op verschillende manieren stelt IKV Pax Christi zich op de hoogte van de wensen van haar belanghebbenden.

Ad 1. Het ministerie van Buitenlandse Zaken hanteert een strikte procedure voor het toekennen van subsidie. Is de subsidie eenmaal toegekend, dan moet vervolgens gerapporteerd worden over de besteding ervan volgens de subsidiebeschikking van de minister. Ook aan de andere donoren wordt gerapporteerd over de uitgevoerde activiteiten en bestedingen. Daarnaast wordt veelal samengewerkt en is er overleg op diverse niveaus.

Ad 2. Op verschillende manieren blijft IKV Pax Christi op de hoogte van de wensen van de achterban:

- Tijdens de Vredeswerkdag, gericht op kerkelijke achterban;
- Tijdens de Vredesweek door de activiteiten en het ontmoeten van elkaar;
- Tijdens de Vredesweek door middel van gericht onderzoek;
- Tijdens de periodieke ledenconsultaties, infodebatten en andere bijeenkomsten met de achterban;
- Door de reacties van het publiek op de campagnes die zijn gericht op bewustwording en participatie.

Ad 3. IKV Pax Christi streeft naar gelijkwaardige en wederkerige relaties met partners in de gebieden waarin zij werkt:

- Partners worden betrokken bij de strategievorming en de identificatie van programmatische mogelijkheden;
- Er vinden periodiek partnerconsultaties in de regio plaats;
- Programmaleiders zijn contactpersoon voor de partners en hebben veelvuldig contact met hen;
- Programmaleiders gaan, mits de veiligheid in het conflictgebied dit toelaat, veelvuldig op veldbezoek.

De samenwerking met partners geschiedt op basis een vastgesteld partnerbeleid.

IKV Pax Christi kent een klachtenprocedure ten behoeve van een snelle maar zorgvuldige afhandeling van klachten of ongenoegens van alle belanghebbenden. Deze is gepubliceerd op de website. Klachten worden vastgelegd in ons relatiebeheersysteem. De klachtenafhandeling is zowel onderdeel van de directiebeoordeling conform de ISO-normen als onderdeel van de externe audit door het CBF en in het kader van ISO.

De directie

Jan Gruiters Msc, algemeen directeur
Ing. Freek Landmeter, directeur

Raad van Toezicht

Dr. Tom Stoelinga, voorzitter
Drs. Paul van Aalst
Drs. Marieke de Wal
Mr. Carla Kuijpers-Groensmit
Dr. Philip Everts
Drs. Ruud Keulen

16. Vooruitzichten

Een grote onzekere factor vormen de verkiezingen in Nederland in september 2012. De uitslag van deze verkiezingen, en de nieuwe regering die op basis hiervan wordt geformeerd, zal van wezenlijke invloed zijn op het buitenlandse beleid van Nederland op het gebied van vrede en veiligheid en op het defensiebeleid.

Deze onzekerheid daargelaten heeft IKV Pax Christi voor 2012 de volgende voornemens geformuleerd:

1. De versterking van het mondiaal burgerschap en het mobiliseren van publieke steun aan de doelstellingen van IKV Pax Christi.

Mondiaal burgerschap gaat uit van de verantwoordelijkheid die alle burgers ter wereld hebben om te streven naar de goede samenleving, naar de bonum commune. Iedereen is medeverantwoordelijk voor een rechtvaardige wereld waarin de menselijke waardigheid ook voor anderen wordt gegarandeerd. Mondiaal burgerschap houdt ook solidariteit in met slachtoffers van geweld, met de zwakkeren en uitgestoten zonder voorbij te gaan aan hun eigen verantwoordelijkheid en de eigen mogelijkheden. Wij zullen via campagnes meer publieke steun voor onze programma-doelstellingen mobiliseren. De eerste campagne, gericht op steun aan de burgercomités die zich in Syrië op een geweldloze wijze inzetten voor mensenrechten en vrijheid, is in de lente van 2012 van start gegaan

2. Het versterken van de ontvangststructuur voor kennis, het investeren in het lerend vermogen en in onderzoek

Kennis is één van de succesfactoren van ons vredeswerk. Investeren in de kennispositie van IKV Pax Christi is daarom een voorname prioriteit. IKV Pax Christi zal zowel de toegang tot informatie uit de buitenwereld versterken, een belangrijke sleutelfactor voor een lerende organisatie, als meer onderzoek verrichten ten behoeve van haar lobby en advocacy.

3. Verder werken aan de inkomstendifferentiatie ten behoeve van een sterke en gezonde vredebeweging

Uiteraard zal IKV Pax Christi in 2012, net als in 2011, verder werken aan het uitvoeren en verbeteren van haar werk in de conflictgebieden in de rotsvaste overtuiging dat vrede mogelijk is.

Een close-up beeld van een Afrikaans jongetje van een jaar of 7 á 8 met een verweerde Kalashnikov in zijn handen en een hartverscheurende blik in zijn ogen...

Wij zien dit liever óók niet.

elk mens een veilig bestaan
giro 5161 | Utrecht

IKV PAX
CHRISTI

